

Privacybeleid

Regionale Stichtingen Mentorschap

Vastgesteld door de ALV van Mentorschap
Nederland op 8 oktober 2025

Privacybeleid Regionale Stichtingen Mentorschap

Vastgesteld door de ALV van Mentorschap Nederland op 8 oktober 2025

Inhoud

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding voor het Privacybeleid	4
1.1.1	Reikwijdte van het privacybeleid	5
1.2	Doel van het privacybeleid	5
1.2.1	Definitie privacy.....	5
1.3	Opbouw van de hoofdstukken.....	5
2	Algemene begrippen	5
2.1	Wat zijn persoonsgegevens?	5
2.1.1	Extra gevoelige persoonsgegevens.....	6
2.1.2	Geanonimiseerde (persoons)gegevens.....	7
2.1.3	Gepseudonimiseerde (persoons)gegevens	7
2.2	Wanneer is er sprake van een verwerking?	7
2.3	Verwerkingsverantwoordelijke, verwerker en verwerkersovereenkomst.....	9
2.3.1	Onderscheid tussen verwerkingsverantwoordelijke en verwerker.....	10
2.3.2	Eisen aan de relatie verwerkingsverantwoordelijke – verwerker – etc.	10
2.3.3	De verwerkersovereenkomst.....	11
2.4	Samenvatting	11
3	Beginnelsen die gelden voor alle verwerkingen van persoonsgegevens	12
3.1	De verwerking moet rechtmatig zijn	12
3.2	De verwerking moet voldoen aan het doelbinding-beginsel.....	13
3.3	Gegevensverwerking moet minimaal en proportioneel zijn.....	14
3.4	De persoonsgegevens die worden verwerkt moeten correct zijn.....	15
3.5	De bewaartermijn van de persoonsgegevens moet zo beperkt mogelijk zijn	16
3.6	De persoonsgegevens moeten adequaat zijn beveiligd.....	16
3.7	Ontwerp en inrichting van processen en systemen (security & privacy by design/default)	17
3.8	Samenvatting	18
4	Grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens	18
4.1	Noodzakelijk voor uitvoering van een wettelijke taak van algemeen belang	19
4.2	Noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst.....	19
4.3	Noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting	19
4.4	Noodzakelijk ter behartiging van een gerechtvaardigd belang.....	20
4.5	Noodzakelijk ter bescherming van een vitaal belang	21
4.6	Verwerking op basis van toestemming van de betrokkene	21
4.6.1	Gebruik van cookies en andere technieken om gegevens van websitebezoekers te verwerken.....	22
4.7	Samenvatting	22

5	Verwerkingen van persoonsgegevens.....	22
5.1	Bijzondere persoonsgegevens	23
5.1.1	Gezondheidsgegevens.....	23
5.1.2	Samenvatting	24
5.1.3	Foto's van personen, kopie van een identiteitsbewijs en camerabeelden	24
5.1.4	Kopie van een identiteitsbewijs	25
5.1.5	Beveiligingscamera's	25
5.1.6	Samenvatting	26
5.1.7	Andere bijzondere persoonsgegevens	26
5.2	Samenvatting	27
5.3	Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard	27
5.4	Samenvatting	28
5.5	Burgerservicenummer (BSN)	28
5.6	Verwerking van spontaan verstrekte persoonsgegevens	29
5.7	Ontvangen en verzamelen van persoonsgegevens.....	29
5.8	Delen en verstrekken van persoonsgegevens.....	29
5.8.1	Verstrekken van persoonsgegevens aan externe partijen	30
5.8.2	Delen van persoonsgegevens met collega RSM en MN.....	30
5.9	Samenvatting	30
5.10	Gebruik van open bronnen (Google, social media, openbare registers)	31
5.10.1	Raadplegen van open bronnen	31
5.10.2	Gebruik social media door RSM en MN.....	31
5.11	Analyse, profilering en geautomatiseerde besluitvorming.....	31
5.11.1	Profileren van personen op basis van persoonsgegevens (het ontwikkelen en gebruiken van cliënt- en risicoprofielen)	32
5.11.2	Geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen of andere aanmerkelijke gevolgen voor de betrokkene.....	32
6	Bewaren en vernietigen van persoonsgegevens	33
7	Beveiliging van persoonsgegevens	33
7.1	Toegang tot persoonsgegevens en autorisatiebeheer.....	34
7.2	Veilig communiceren van persoonsgegevens	35
7.2.1	Interne communicatie	35
7.2.2	Externe communicatie met derden	35
8	Transparantie en verantwoording	36
8.1	Informatie over de verwerking aan betrokkene (privacyverklaring)	36
8.2	Register van verwerkingen.....	37
9	Rechten van betrokkenen.....	37
9.1	Verzoek om inzage in persoonsgegevens.....	38
9.2	Verzoek om correctie van persoonsgegevens.....	39
9.3	Verzoek om verwijdering van persoonsgegevens	39

9.4	Verzoek om de verwerking tijdelijk stil te leggen ('beperking').....	40
9.5	Recht om bezwaar te maken tegen de verwerking.....	40
9.6	Uitzonderingen op de rechten van betrokkenen	41
9.7	Samenvatting.....	41
10	Functionaris Gegevensbescherming (FG).....	42
11	Bijlagen.....	42
11.1	Protocol datalekken	42
11.1.1	Registratie- en meldingsformulier	42
11.2	Protocol AVG verzoeken.....	42

1 Inleiding

De regionale Stichtingen Mentorschap (RSM) verzorgen de wettelijke vertegenwoordiging van volwassenen met behulp van vrijwilligers en zijn verenigd in de Landelijke Vereniging Netwerk Mentorschap (MN). Zij verwerken in verband met hun taken de persoonsgegevens van vele duizenden betrokkenen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de gegevens van cliënten en hun naasten, de mentoren, beschikkingsnummers, BSN-nummers maar ook bijzondere persoonsgegevens met betrekking tot gezondheid, levensovertuiging en geaardheid. Het gaat om – soms zeer gevoelige – gegevens die direct of indirect iets prijsgeven over de identiteit of persoonlijke levenssfeer van betrokkenen, en daarmee dus hun privacy raken.

De RSM hebben legitieme redenen om deze gegevens te verwerken. In de eerste plaats de verplichtingen die voortkomen uit de wet¹. Daarnaast in de rol als werkgever en als organisatie die contracten sluit met derden in het kader van de bedrijfsvoering. Bij de verwerking van persoonsgegevens hebben zij de verplichting vertrouwelijk met deze gegevens om te gaan en de privacy van betrokkenen te respecteren en te beschermen.

Zij hechten daarom groot belang aan de zorgvuldige omgang met persoonsgegevens. Cliënten, medewerkers en samenwerkingspartners moeten erop kunnen vertrouwen dat hun persoonsgegevens in veilige handen zijn.

Naast de verantwoordelijkheid om zorgvuldig met persoonsgegevens om te gaan, dient de continuïteit van de dienstverlening te worden gewaarborgd. Hoewel bescherming van privacy een intrinsiek onderdeel vormt van betrouwbare en goede dienstverlening, kunnen de belangen van het waarborgen ervan in sommige situaties spanning opleveren met het doorvoeren van privacy-maatregelen. Dit beleid schept de kaders voor besluitvorming met betrekking tot de zorgvuldige omgang met en bescherming van persoonsgegevens.

1.1 Aanleiding voor het Privacybeleid

Op 24 oktober 2018 heeft de ALV van de Landelijk Vereniging Netwerk Mentorschap de Uitgangspunten privacybeleid en gegevensbescherming vastgesteld.

Tussen januari 2019 en december 2025 heeft de Functionaris Gegevensbescherming de RSM ondersteund bij de naleving van de AVG en de uitgangspunten privacybeleid.

¹ Burgerlijk Wetboek artikel xxx en Besluit etc.

Per 1 januari 2026 zullen de RSM met de ondersteuning van een privacy officer de voortdurende AVG compliance waarborgen. In dit privacy beleid biedt een duidelijk kader voor het handelen en beslissingen in de dagelijkse praktijk om zo een consistente uitvoering te bevorderen.

Het beleid is op 8 oktober 2025 vastgesteld en beoordeeld binnen de organisatie om te waarborgen dat gegevensverwerkingen op een rechtmatige wijze plaatsvinden. Het beleid bevat de visie en principes van de RSM in het kader van privacy en wordt periodiek, of bij grote wijzigingen in de wetgeving of de omgeving van de organisatie, beoordeeld om te controleren of zij nog in voldoende mate aansluit op de realiteit.

1.1.1 Reikwijdte van het privacybeleid

Het privacybeleid is van toepassing op iedere Regionale Stichting Mentorschap (RSM) en op de gezamenlijke RSM. MN volgt ook de lijn van dit door de RSM vastgestelde privacybeleid. Waar hierna in het beleid wordt gesproken van Mentorschap Nederland, worden de individuele RSM, de gezamenlijke RSM en MN bedoeld. Dit vanuit het oogpunt van leesbaarheid.

1.2 Doel van het privacybeleid

Dit document is ontwikkeld om structuur en een kader te bieden bij het inrichten van de verplichtingen van de AVG en om daarover verantwoording te kunnen afleggen. Dit document maakt deel uit van het pakket aan maatregelen en documenten waarmee Mentorschap Nederland voldoet aan haar verantwoordingsplicht. Het doel van dit privacybeleid is om de belangen van betrokkenen van wie persoonsgegevens worden verwerkt centraal te stellen. Hoewel het zwaartepunt van het privacybeleid ligt bij de verwerking van persoonsgegevens van cliënten van de RSM, gelden de principes die hierin zijn omschreven ook voor de verwerking van persoonsgegevens van (vrijwillige) medewerkers (van partners) en relaties van Mentorschap Nederland.

1.2.1 Definitie privacy

In dit document wordt met de term privacy verwezen naar informationele privacy. Deze gaat over het verwerken en verzamelen van persoonlijke gegevens, zogeheten persoonsgegevens. Hieronder vallen bijvoorbeeld medische gegevens, financiële gegevens en contactgegevens, maar ook alle andere informatie over geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen. Dit beleid volgt de definitie van persoonsgegevens zoals die in de AVG wordt gegeven en uitgelegd.

1.3 Opbouw van de hoofdstukken

De hoofdstukken in dit privacybeleid zijn volgens een vast stramien opgebouwd: eerst wordt in een blauw blok kort aangegeven wat de AVG over het betreffende onderwerp zegt. Dit betreft niet de letterlijke tekst van de AVG, maar een vertaling daarvan in iets toegankelijker taalgebruik. Het blauwe blok wordt gevolgd door een toelichting op het onderwerp, waarbij nader wordt ingegaan op wat dit voor het mentorschap betekent. Uiteindelijk wordt het hoofdstuk (en bij lange paragrafen ook de paragraaf zelf) afgesloten met een grijs kader waarin de beleidsuitspraken voor de RSM en MN met betrekking tot dat onderwerp nog eens kort zijn opgesomd.

2 Algemene begrippen

Voor een goed begrip van dit privacybeleid en de reikwijdte ervan, is het van belang om enkele cruciale begrippen uit de AVG nader toe te lichten. Dit hoofdstuk strekt daartoe.

2.1 Wat zijn persoonsgegevens?

Wat zegt de AVG

Onder persoonsgegevens wordt verstaan alle informatie met betrekking tot een persoon. Dit kan een persoon zijn waarvan de identiteit al bekend is of een nog onbekende persoon die aan de hand van die gegevens kan worden geïdentificeerd. Het gaat zowel om digitale gegevens als gegevens die op papier staan. De persoon waarop persoonsgegevens betrekking hebben wordt de 'betrokkene' genoemd.

Artikel 4 onder (1) AVG

Bij persoonsgegevens gaat het in de eerste plaats over alle informatie die betrekking heeft op een reeds geïdentificeerde persoon, zoals op een bepaalde cliënt, een bepaalde medewerker etc. Het gaat hierbij niet alleen om informatie die systematisch is opgeslagen in het mentorschap dossier, maar bijvoorbeeld ook om aantekeningen van een mentor over een gesprek met een cliënt of een e-mail die informatie over een persoon bevat.

Daarnaast gaat het om gegevens aan de hand waarvan een persoon direct of indirect kan worden geïdentificeerd. Met indirect wordt bedoeld dat een combinatie van gegevens kan leiden tot de identificatie van een bepaalde persoon. Voorbeelden hiervan zijn een naam, adres, woonplaats, geboortedatum, geboorteplaats, een identificatienummer (zoals het BSN). Maar ook bepaalde andere (online) identificatoren (zoals een beschikkingsnummer, personeelsnummer, locatiegegevens, een IP-adres of een tracking-cookie) kunnen persoonsgegevens betreffen.

Kort gezegd: alle informatie die op een of andere manier aan een individu is te verbinden of kan worden verbonden, valt onder het begrip persoonsgegevens.

Ook persoonsgegevens die openbaar zijn, bijvoorbeeld omdat ze zijn opgenomen in een openbaar register zoals het Kadaster of de Kamer van Koophandel of door de betrokkene zelf zijn geopenbaard op een website of via social media, vallen onder de regels van de AVG. Dit betekent dat wanneer Mentorschap Nederland openbare persoonsgegevens wil verzamelen en gebruiken, dit ook aan de eisen van de AVG moet voldoen.

Uit de definitie van persoonsgegevens volgt dat veruit de meeste gegevens die Mentorschap Nederland verwerkt, persoonsgegevens zijn of kunnen zijn. De belangrijkste categorieën van personen van wie persoonsgegevens worden verwerkt zijn:

- cliënten (onder mentorschap gestelden)
- naasten van cliënten
- personen die bij de zorg aan cliënten betrokken zijn
- (vrijwillige) medewerkers
- personen die aan Mentorschap Nederland goederen of diensten leveren;
- uitzendkrachten, externe adviseurs en andere personen die Mentorschap Nederland inhuurt.

2.1.1 Extra gevoelige persoonsgegevens

De AVG en UAVG kennen drie categorieën van persoonsgegevens die extra gevoelig van aard zijn en daarom extra worden beschermd. Dit betekent niet dat deze gegevens per definitie niet mogen worden verwerkt, maar dat aan de verwerking strengere regels zijn verbonden dan aan de verwerking van 'gewone' persoonsgegevens. Bij het verwerken van dergelijke gegevens is dus extra alertheid geboden. Het gaat om de volgende drie categorieën persoonsgegevens:

- bijzondere persoonsgegevens (artikel 9 AVG)
- persoonsgegevens van strafrechtelijke aard (artikel 10 AVG)
- burgerservicenummer (BSN) (artikel 87 AVG en 46 UAVG)

In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vraag welke van deze gegevens Mentorschap Nederland mag verwerken en onder welke voorwaarden.

2.1.2 Geanonimiseerde (persoons)gegevens

Wanneer persoonsgegevens onomkeerbaar zijn geanonimiseerd en ook niet op een andere wijze, bijvoorbeeld door het combineren van bepaalde gegevens, zijn te herleiden tot een bepaalde persoon, is er niet langer een risico voor de privacy van de betrokkene – zijn of haar identiteit is immers niet langer bekend of te achterhalen. Geanonimiseerde gegevens zijn daarom geen persoonsgegevens in de zin van de AVG en de verwerking van dergelijke gegevens hoeft dan ook niet meer te voldoen aan de eisen uit de AVG.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de eisen waaraan moet worden voldaan wil men met recht kunnen spreken van geanonimiseerde of anonieme (persoons)gegevens strikt zijn. Vanwege het feit dat Mentorschap Nederland over een grote hoeveelheid gegevens van cliënten beschikt, zal zeer nauwkeurig moeten worden gekeken of de bewerking van de gegevens inderdaad zodanig is dat de identiteit van betrokkenen niet meer (direct of indirect) is te herleiden. Als hierover twijfel bestaat verdient het de voorkeur om ervan uit te gaan dat de gegevens niet volledig en onomkeerbaar zijn geanonimiseerd. Dat betekent dat de verwerking vervolgens aan de eisen van de (U)AVG en dit privacybeleid moet voldoen.

Ook bij het verzamelen van gegevens over het online-gedrag van gebruikers van de websites van Mentorschap Nederland moet zorgvuldig worden gekeken of al dan niet sprake is van anonieme persoonsgegevens. Zo is het IP-adres of de data van een (tracking-)cookie in de meeste gevallen een persoonsgegeven en zal het vastleggen daarvan dus aan de eisen van de (U)AVG en dit privacybeleid moeten voldoen.

2.1.3 Gepseudonimiseerde (persoons)gegevens

Een goede methode om persoonsgegevens af te schermen of te beveiligen tegen onnodige of ongevoegde kennisneming, is de persoonsgegevens te pseudonimiseren.

Pseudonimiseren is een techniek waarbij persoonsgegevens volgens een bepaald algoritme worden versleuteld, zodat zij niet als zodanig zichtbaar zijn. Wel kunnen ze, door het algoritme te gebruiken, weer worden ontsleuteld en als zodanig zichtbaar worden gemaakt. In dit opzicht wijkt pseudonimiseren dus af van anonimiseren, waarbij de gegevens niet meer ontsleuteld kunnen worden. Het pseudonimiseren kan een nuttige methode zijn om een van de aspecten van proportionaliteit vorm te geven, namelijk ervoor te zorgen dat niet méér personen kennis nemen van de persoonsgegevens dan nodig is. Maar ook gepseudonimiseerde persoonsgegevens vallen onder de regels van de AVG. Ze zijn immers met toepassing van de sleutel te herleiden tot een individu. Alleen onomkeerbaar geanonimiseerde persoonsgegevens vallen buiten het bereik van de AVG.

2.2 Wanneer is er sprake van een verwerking?

Wat zegt de AVG?

Iedere bewerking van persoonsgegevens (bijv. de registratie van een nieuwe cliënt of medewerker) of van een geheel van persoonsgegevens (bijv. bewerkingen van een database met persoonsgegevens), wordt aangemerkt als een 'verwerking van persoonsgegevens'. Ook het enkele raadplegen of inzien van persoonsgegevens is een 'verwerking van persoonsgegevens'. Daarnaast valt onder de term 'verwerking van persoonsgegevens' het geheel van bewerkingen, zoals bijv. een bronsysteem of applicatie waarin persoonsgegevens worden verwerkt.

Met het begrip 'verwerking' wordt dus zowel de handeling die je met persoonsgegevens verricht bedoeld als het systeem of de applicatie waarin persoonsgegevens worden verwerkt.

Artikel 4 (2) AVG

In principe valt alles wat je met persoonsgegevens kan doen onder de definitie van 'verwerking van persoonsgegevens'. De AVG noemt een aantal voorbeelden van bewerkingen die hieronder worden besproken.

- Het verzamelen en opvragen van persoonsgegevens
Het gaat hierbij bijvoorbeeld om gegevens die worden verzameld in het kader van een nieuw mentorschap of in het kader van de personeelsadministratie. Gegevens kunnen worden verzameld bij de betrokkene (deze vult een formulier in of wordt in een gesprek naar de gegevens gevraagd). De gegevens kunnen ook bij derden worden opgevraagd.
- Het inzien of raadplegen van persoonsgegevens
Alleen het bekijken of inzien van persoonsgegevens is al een verwerking van persoonsgegevens. Daarom is het van belang dat persoonsgegevens niet (kunnen) worden ingezien door een persoon, bijvoorbeeld een medewerker, als dit niet noodzakelijk is voor de taak van die persoon.
- Het vastleggen, opslaan en bewaren van persoonsgegevens.
Het kan hierbij gaan om het vastleggen van persoonsgegevens in een fysiek dossier of in een digitaal dossier, in een systeem, database of applicatie. Het verzamelen van persoonsgegevens is dus al een verwerking die moet voldoen aan de eisen van de AVG. Ook alleen het bewaren van persoonsgegevens in een database is een verwerking onder de AVG.
- Het gebruiken, bijwerken, wijzigen of aanvullen van persoonsgegevens.
Het gaat hier bijvoorbeeld om het gebruiken van persoonsgegevens om een jaarverslag te maken, om accounts aan te maken of te wijzigen voor toegang tot onze systemen en applicaties. Maar het gaat ook om de persoonsgegevens van medewerkers die worden gebruikt in de personeelsadministratie om bijvoorbeeld salaris uit te betalen. Het vastleggen van een jaargesprek in het personeelsdossier is ook een voorbeeld van de verwerking van persoonsgegevens.
- Het ordenen, structureren, aligneren en combineren van persoonsgegevens.
Hieronder valt bijvoorbeeld het koppelen van bestanden met persoonsgegevens en het analyseren van persoonsgegevens (denk aan het tellen van het aantal beschikkingen ten behoeve van managementrapportages).
- Het verstrekken, doorzenden, verspreiden, delen of ter beschikking stellen van persoonsgegevens.
Hieronder valt iedere handeling die ertoe leidt dat een ander toegang kan krijgen en kennis kan nemen van persoonsgegevens. Het doorgeven van een naam en adresgegevens van een cliënt aan een andere organisatie is dus al een verwerking van persoonsgegevens.
- Het afschermen, wissen of vernietigen van persoonsgegevens.
Een methode om persoonsgegevens af te schermen is het pseudonimiseren van persoonsgegevens. Onder wissen of vernietigen van persoonsgegevens wordt hetzelfde verstaan. Het gaat daarbij om het definitief verwijderen van persoonsgegevens uit de systemen van Mentorschap Nederland.

In ieder systeem, iedere applicatie, iedere database, ieder document en ieder proces waarvan Mentorschap Nederland gebruikt maakt en waarin persoonsgegevens zijn opgenomen, is dus sprake van het verwerken van persoonsgegevens. Maar ook het inzien, bewerken of verstrekken van bepaalde persoonsgegevens aan een derde valt onder het begrip 'verwerking'.

2.3 Verwerkingsverantwoordelijke, verwerker en verwerkersovereenkomst

Wat zegt de AVG?

De AVG maakt onderscheid tussen 'verwerkingsverantwoordelijke' en 'verwerker'. Er gelden verschillende regels afhankelijk van de vraag of een organisatie persoonsgegevens verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke of als verwerker.

De verwerkingsverantwoordelijke is de organisatie die het doel en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt. Een verwerker is een organisatie die persoonsgegevens verwerkt ten behoeve van een verwerkingsverantwoordelijke. De verwerkingsverantwoordelijke moet ervoor zorgen dat er met de verwerker duidelijke afspraken zijn over privacybescherming, zoals bijvoorbeeld over de beveiliging van de gegevens. Deze afspraken moeten zijn vastgelegd in een verwerkersovereenkomst en de verwerkingsverantwoordelijke moet controleren of ze ook worden nagekomen.

Artikel 4 onder (7) en (8) en artikel 29 AVG

De AVG kent twee rollen waarin een organisatie persoonsgegevens kan verwerken: als verwerkingsverantwoordelijke of als verwerker.

Kort gezegd is de verwerkingsverantwoordelijke degene die bepaalt waarom en hoe de persoonsgegevens worden verwerkt. De verwerker is degene die ten behoeve van en in opdracht van de verwerkingsverantwoordelijke de persoonsgegevens verwerkt. Tussen verwerkingsverantwoordelijke en een verwerker moet een verwerkersovereenkomst zijn afgesloten.

In algemene zin kan worden gesteld dat in de meeste situaties waarin persoonsgegevens worden verwerkt in het kader van het uitvoeren van het mentorschap of de bedrijfsvoering de RSM te beschouwen zijn als verwerkingsverantwoordelijke. In die situaties waarin MN namens de gezamenlijke RSM handelt zijn de RSM gezamenlijk verwerkingsverantwoordelijk. MN is in de meeste gevallen verwerkingsverantwoordelijke – bijvoorbeeld in haar rol als werkgever.

Het goed identificeren van de rol waarin de verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt is van groot belang. De AVG koppelt aan elk van de rollen eigen verantwoordelijkheden en verplichtingen. Het onderscheid is belangrijk voor degene die de persoonsgegevens verwerkt; het is bepalend voor zijn verantwoordelijkheden en verplichtingen bij de verwerking van de persoonsgegevens en de afbakening daarvan ten opzichte van de partij waarmee hij samenwerkt. Het is echter ook belangrijk voor de betrokkene en de Autoriteit persoonsgegevens (AP) omdat het bepalend is voor de vraag wie zijn aanspreekpunt is bij de verwerking van persoonsgegevens.

Helaas is het in de praktijk niet altijd makkelijk te bepalen of een organisatie waarmee Mentorschap Nederland samenwerkt zelf ook een verwerkingsverantwoordelijke of een verwerker is. Regelmatig bestaat dan ook onduidelijkheid over de vraag of een bedrijf of organisatie waarmee zaken worden gedaan en die persoonsgegevens ontvangt, een verwerker is en of daarmee dan ook een verwerkersovereenkomst moet worden afsluiten. Ook omgekeerd wordt die vraag gesteld door bedrijven of organisaties die aan Mentorschap Nederland persoonsgegevens verstrekken. In deze paragraaf wordt getracht daarop in grote lijnen antwoord te geven. Indien in een samenwerkingsrelatie twijfel bestaat over de rollen van de betreffende organisaties, leg dan de casus voor aan de privacy officer.

2.3.1 Onderscheid tussen verwerkingsverantwoordelijke en verwerker

In de AVG zijn de begrippen verwerkingsverantwoordelijke en verwerker gedefinieerd. Kort gezegd is een verwerkingsverantwoordelijke een organisatie die, alleen of samen met anderen, het doel ('waarom') en de middelen ('hoe') voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt. Een verwerker is kort gezegd een organisatie die ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt.

- Wanneer is een door Mentorschap Nederland gecontracteerde leverancier (sub)verwerker?
 - Om deze vraag te beantwoorden is in eerste plaats van belang om te beoordelen of er sprake is van het verwerken van persoonsgegevens door de leverancier in het kader van door Mentorschap Nederland te leveren diensten of producten. Is dit niet het geval dan is de leverancier *geen* verwerker.
 - Is dit wel het geval is vervolgens belang of:
 - De diensten/producten primair gericht zijn op het verwerken van die persoonsgegevens,
 - De zeggenschap over doel en middelen bij Mentorschap Nederland ligt (of bij diens opdrachtgever)

Als aan beide voorwaarden is voldaan is er sprake van een (sub)verwerker. Wanneer het verwerken van de persoonsgegevens slechts een bijverschijnsel is van de diensten/producten van de leverancier dan is dat een indicatie dat er geen sprake is van een verwerker.

- Wanneer is een door Mentorschap Nederland gecontracteerde leverancier zelf verwerkingsverantwoordelijk?

In veel gevallen is er geen sprake van een verwerker maar verwerkt de leverancier de persoonsgegevens die hij heeft ontvangen van Mentorschap Nederland als verwerkingsverantwoordelijke omdat deze noodzakelijk zijn om zijn product of dienst te kunnen leveren. Denk hierbij aan de accountants en auditors die periodieke controles uitvoeren.
- Wanneer is Mentorschap Nederland in relatie tot derden verwerkingsverantwoordelijk – en wanneer verwerker?
 - MN verwerkt persoonsgegevens ten behoeve van de RSM bij de uitvoering van hun wettelijke taken. In die hoedanigheid is MN verwerker – en zijn derden die MN inschakelt voor de uitvoering van (delen) van deze verwerkingen eveneens verwerker – ook wel sub-verwerker genoemd.
 - De RSM zijn lid van MN – wanneer MN in het kader van haar taken persoonsgegevens verwerkt is zij gezamenlijk met de leden verwerkingsverantwoordelijk.
 - MN als zelfstandige organisatie, bijvoorbeeld als werkgever, tenslotte bepaalt zelf doel en middelen van de verwerking van persoonsgegevens in dat kader. In die rol is zij dus verwerkingsverantwoordelijk.

2.3.2 Eisen aan de relatie verwerkingsverantwoordelijke – verwerker – etc.

De AVG stelt een aantal eisen aan de relatie verwerkingsverantwoordelijke – verwerker (zie artikel 28 AVG). Kort gezegd betekent dit voor Mentorschap Nederland het volgende:

- Voordat met een verwerker in zee wordt gegaan, moet Mentorschap Nederland onderzoek doen naar de desbetreffende organisatie om zich ervan te verzekeren dat de organisatie in staat is aan de AVG-eisen te voldoen.
- Met de verwerker moet een schriftelijke verwerkersovereenkomst worden afgesloten waarin een aantal belangrijke verplichtingen van de verwerker worden vastgelegd. De verwerkersovereenkomst bevat ten minste:
 - Instructies waaraan de verwerker zich moet houden.
 - Afspraken over periodiek controles of inspecties uitvoeren bij de verwerker om na te gaan of de verwerker zich aan de afspraken en instructies houdt.
 - Afspraken over de inzet van (sub)verwerkers.

Een belangrijk aandachtspunt is dat de hierboven beschreven eisen aan de relatie verwerkingsverantwoordelijke – verwerker in de hele keten van verwerkers moeten worden overgedragen. Dat betekent dat de eisen waar verwerkers aan gehouden worden onverkort van toepassing zijn op de partijen die in het kader van dezelfde verwerkingen door de verwerkers worden ingeschakeld.

2.3.3 De verwerkersovereenkomst

Indien er sprake is van een relatie Mentorschap Nederland – verwerker stelt de AVG de eis dat er tussen verwerkingsverantwoordelijke en verwerker een schriftelijke verwerkersovereenkomst wordt gesloten. De AVG schrijft voor wat er minimaal in de verwerkersovereenkomst geregeld moet zijn. Naast de bepaling dat de verwerker de persoonsgegevens uitsluitend verwerkt op basis van schriftelijke instructies van de verwerkingsverantwoordelijke, moeten in de verwerkersovereenkomst ook zijn opgenomen verplichtingen voor de verwerker op het terrein van beveiliging, geheimhouding, melden van datalekken, medewerking verlenen aan verzoeken van betrokkenen (bijv. verwijdering van gegevens) en aan onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens, en het verwijderen/vernietigen van de gegevens na einde van de overeenkomst.

De verwerkersovereenkomst kan een aparte overeenkomst zijn maar mag ook onderdeel zijn van een meer omvattende overeenkomst.

In het geval er geen relatie verwerkingsverantwoordelijke – verwerker is (dus zowel Mentorschap Nederland als de leverancier zijn beiden verwerkingsverantwoordelijke), wordt er géén verwerkersovereenkomst gesloten. Zou dat wel gebeuren, dan wordt er een relatie benoemd die er niet is met alle gevolgen van dien (zoals verwarring over wie er nu verantwoordelijk is als er bij de verwerking van persoonsgegevens door de leverancier iets mis gaat).

Dat een leverancier de rol van verwerkingsverantwoordelijke heeft en er dus geen verwerkersovereenkomst wordt gesloten, betekent geenszins dat de leverancier met de voor het uitvoeren van de opdracht ontvangen persoonsgegevens kan doen en laten wat hij wil. De leverancier is namelijk als verwerkingsverantwoordelijke zelf ook volledig gebonden aan de AVG. Daarnaast kunnen aan de leverancier eisen worden gesteld over de omgang met en de beveiliging van de persoonsgegevens (zolang die afspraken er maar niet toe leiden dat Mentorschap Nederland doel en middelen van de verwerking bepaalt en zolang het ook maar geen verwerkersovereenkomst wordt genoemd).

2.4 Samenvatting

- Mentorschap Nederland verwerkt veel gegevens die onder de definitie van persoonsgegevens vallen en deze verwerkingen moeten dus aan de AVG voldoen. Het gaat bijvoorbeeld om alle informatie over of gerelateerd aan cliënten, medewerkers, bezoekers (van gebouwen, maar ook van portalen en websites), personen die Mentorschap Nederland inhuurt of die aan Mentorschap Nederland diensten verlenen.
- Ook gepseudonimiseerde gegevens zijn persoonsgegevens die onder de AVG vallen.
- Alleen wanneer persoonsgegevens onomkeerbaar geanonimiseerd worden is geen sprake meer van persoonsgegevens in de zin van de AVG. Op de verdere verwerking van deze anonieme gegevens zijn de regels van de AVG dan ook niet van toepassing. De drempel om van onomkeerbaar geanonimiseerde persoonsgegevens te spreken ligt hoog.
- Alle vormen van bewerkingen van persoonsgegevens zijn verwerkingen in de zin van de AVG. Ook het enkele verzamelen (waaronder ontvangen), bewaren, inzien of raadplegen van persoonsgegevens is een verwerking van persoonsgegevens in de zin van de AVG.
- In de meeste systemen, applicaties en databases van Mentorschap Nederland is sprake van verwerkingen van persoonsgegevens in de zin van de AVG.

- De verwerking van deze persoonsgegevens moet voldoen aan de AVG, UAVG en andere relevante wetgeving, de beleidsregels van de Autoriteit Persoonsgegevens, dit privacybeleid, overig Informatiebeveiligingsbeleid en instructies van Mentorschap Nederland.
- Mentorschap Nederland kan zowel in de hoedanigheid van verwerker als van verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerken.
- Een verwerker in de zin van de AVG is een organisatie die persoonsgegevens verwerkt ten behoeve van een verwerkingsverantwoordelijke. Het enkele feit dat een leverancier een opdracht ten behoeve van Mentorschap Nederland uitvoert en daarbij persoonsgegevens ontvangt betekent nog niet dat de leverancier verwerker is. Ook het feit dat een organisatie aan Mentorschap Nederland persoonsgegevens verstrekt betekent niet dat zij dan verwerker zijn.
- Indien er sprake is van een verwerkingsverantwoordelijke – verwerkers relatie, dan moet er tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker een verwerkersovereenkomst worden gesloten die voldoet aan de eisen die de AVG daaraan stelt. Mentorschap Nederland gebruikt hiervoor in de relatie met leveranciers bij voorkeur de model verwerkersovereenkomst.
- Is de leverancier geen verwerker in de zin van de AVG, dan moet er géén verwerkersovereenkomst worden gesloten.

3 Beginselen die gelden voor alle verwerkingen van persoonsgegevens

De AVG kent een aantal beginselen die altijd in acht moeten worden genomen wanneer een organisatie persoonsgegevens wil verwerken. Deze beginselen gelden daarom voor alle verwerkingen van Mentorschap Nederland. In de volgende paragrafen worden de beginselen besproken. Daarbij wordt ook ingegaan op de vraag wat deze beginselen voor Mentorschap Nederland betekenen.

3.1 De verwerking moet rechtmatig zijn

Wat zegt de AVG?

De verwerking van persoonsgegevens mag alleen plaatsvinden als deze rechtmatig is, dat wil in dit verband zeggen als hiervoor een grondslag bestaat. Er zijn zes grondslagen voor een rechtmatige verwerking van persoonsgegevens. Deze worden in hoofdstuk 4 besproken. Is geen van deze zes grondslagen aanwezig, dan is de verwerking onrechtmatig.

Artikel 5 lid 1 (a) en artikel 6 AVG

Dit betekent hier dat van iedere verwerking van persoonsgegevens duidelijk moet zijn op welke van de zes grondslagen de verwerking is gebaseerd. In hoofdstuk 4 wordt meer in detail ingegaan op de grondslagen die voor Mentorschap Nederland van betekenis zijn.

Het beginsel dat de verwerking rechtmatig moet zijn, houdt tevens in dat als ook andere regelgeving van toepassing is, de verwerking ook daaraan moet voldoen. Een voorbeeld betreft het gebruik van cookies en andere technieken om het online-gedrag van bezoekers en gebruikers vast te leggen. Dit dient bijvoorbeeld ook aan de eisen van de Telecommunicatiewet te voldoen.

Het is van belang bij nieuwe verwerkingen vooraf de grondslag vast te stellen. Ontbreekt een grondslag voor de verwerking, dan is deze onrechtmatig en moet de verwerking worden gestaakt.

Wat zegt de AVG?

De verwerking van persoonsgegevens mag alleen plaatsvinden als dit behoorlijk en transparant is ten opzichte van de persoon van wie gegevens worden verwerkt.

Artikel 5 lid 1 (a) AVG

Als een organisatie persoonsgegevens verwerkt moet die verwerking behoorlijk en transparant zijn.

Bij de vraag of een verwerking 'behoorlijk' is, speelt een rol of de verwerking maatschappelijk geaccepteerd is en in lijn is met wat de betrokkene in redelijkheid kon verwachten. Wanneer Mentorschap Nederland bijvoorbeeld besluiten de inhoud van al het berichten- en telefoonverkeer van medewerkers vanuit de werkplekomgeving te monitoren, ook als het om privéberichten en persoonlijke gesprekken gaat, wordt dit ook als onbehoorlijk beschouwd. Het ligt niet in de lijn der verwachting dat Mentorschap Nederland zich op deze wijze met het privéleven van medewerkers bemoeit. Ook als cliëntgegevens verkocht zouden worden aan derde partijen, zou dit een verwerking zijn die niet aansluit bij wat men van Mentorschap Nederland verwacht. Een dergelijke verwerking zou daarom al snel als onbehoorlijk worden gekwalificeerd.

Een verwerking is 'transparant' als voor de betreffende persoon duidelijk is dat een organisatie diens persoonsgegevens verwerkt, welke persoonsgegevens dat zijn en voor welke doel. Alleen dan kan de betrokkene controle houden over zijn gegevens en zijn rechten - bijvoorbeeld het recht op inzage - uitoefenen.

Het beginsel van transparantie geldt voor Mentorschap Nederland niet alleen ten opzichte van onze cliënten, maar ook ten opzichte van de medewerkers en andere relaties. Ook voor hen moet duidelijk zijn voor welke doelen en op welke grondslag Mentorschap Nederland hun persoonsgegevens verwerkt.

In hoofdstuk 8 wordt meer in detail ingegaan op de eisen van transparantie en de wijze waarop Mentorschap Nederland hieraan vorm geeft.

3.2 De verwerking moet voldoen aan het doelbinding-beginsel

Wat zegt de AVG?

Persoonsgegevens mogen alleen worden verwerkt voor een duidelijk omschreven en gerechtvaardigd doel. Ze mogen alleen voor een ander doel dan het oorspronkelijke doel worden verwerkt, als dat andere doel verenigbaar is met het oorspronkelijke doel.

Artikel 5 lid 1 (b) AVG

Doelbinding is een belangrijk beginsel als het gaat om de bescherming van persoonsgegevens. Gegevens die zijn verkregen voor een bepaald doel, mogen niet zomaar worden gebruikt voor een ander doel als dat andere doel niet verenigbaar is met het oorspronkelijke doel.

Het beginsel van doelbinding voorkomt dat organisaties persoonsgegevens die zij hebben verzameld als hun eigendom zien waarmee ze naar eigen inzicht kunnen doen wat ze willen.

Aangezien het inzien van persoonsgegevens ook een verwerking van persoonsgegevens is, betekent dit ook dat het inzien van persoonsgegevens alleen mag door personen die een taak uitvoeren in het kader waarvan de gegevens zijn verkregen, en dan alleen voor de duur dat zij deze taak uitvoeren. Een medewerker van Mentorschap Nederland die gegevens over een persoon in de systemen opzoekt, terwijl hij of zij deze gegevens niet nodig heeft voor de uitvoering van zijn taken, handelt in strijd met het beginsel van doelbinding en dit is daarom onrechtmatig en in strijd met de AVG.

Bij de beoordeling of een ander doel dan het oorspronkelijke doel verenigbaar is met het oorspronkelijke doel, moeten met een aantal aspecten rekening worden gehouden. Deze zijn:

- Is er een duidelijk verband tussen het oorspronkelijke doel en het nieuwe doel? Hoe groter het verband tussen het oorspronkelijke doel en het nieuwe doel van de verwerking, hoe eerder sprake zal zijn van een verenigbaar doel.
- Kan de betrokkene redelijkerwijs verwachten dat de gegevens voor het andere doel worden gebruikt? Zo nee, dan zal minder snel kunnen worden aangenomen dat de verdere verwerking verenigbaar is met het oorspronkelijke doel.
- Gaat het om gebruik van bijzondere persoonsgegevens (bijv. gezondheidsgegevens) of gegevens van strafrechtelijke aard, dan zal extra kritisch moeten worden gekeken naar het nieuwe doel en de vraag of verdere verwerking verenigbaar is met het oorspronkelijke doel.
- Heeft de verdere verwerking negatieve gevolgen voor de betrokkene? Zo ja, dan zal minder snel mogen worden aangenomen dat de verdere verwerking verenigbaar is met het oorspronkelijke doel.
- Zijn er passende waarborgen getroffen, zoals het minimaliseren van de data tot datgene wat voor de verdere verwerking noodzakelijk is? Zo nee, dan moet extra kritisch worden gekeken naar de vraag of de verdere verwerking verenigbaar is met het oorspronkelijke doel.

Het beginsel van doelbinding is ook van belang wanneer cliëntgegevens worden gebruikt voor het ontwikkelen van modellen en cliëntprofielen met het oog op een efficiënte dienstverlening. Gewaarborgd moet worden dat hiervoor alleen cliëntgegevens worden gebruikt die zijn verzameld voor een doel dat verenigbaar is met het doel waarvoor het model/cliëntprofiel wordt ontwikkeld.

3.3 Gegevensverwerking moet minimaal en proportioneel zijn

Wat zegt de AVG?

De verzameling en verwerking van persoonsgegevens moet zich beperken tot die persoonsgegevens die relevant en noodzakelijk zijn voor het doel van de verwerking. De verwerking van persoonsgegevens moet proportioneel zijn, dat wil zeggen in redelijke verhouding staan tot het doel van de verwerking.

Artikel 5 lid1 (c) AVG

Proportionaliteit betekent dat organisaties niet méér gegevens mogen verzamelen, gebruiken en verstrekken dan noodzakelijk is voor het specifieke doel van de verwerking. Dit zou namelijk disproportioneel zijn en daarmee onrechtmatig. Dit beginsel houdt ook in dat de verwerking van persoonsgegevens in redelijke verhouding moet staan tot het doel van de verwerking. Hierbij moet niet alleen worden gekeken naar de omvang van de gegevens, maar ook naar de aard van de gegevens (gaat het bijvoorbeeld om extra gevoelige gegevens, zoals gezondheidsgegevens). Wanneer de gegevens van een bepaalde groep worden verstrekt voor een doel dat slechts een enkeling daarvan dient, zal die verstrekking als niet proportioneel moeten worden aangemerkt.

Minimale gegevensverwerking houdt ook verband met het beginsel van subsidiariteit. Dit beginsel houdt in dat je bij de verwerking van persoonsgegevens moet nagaan of er alternatieven zijn om het doel te bereiken die minder ingrijpend zijn voor de betrokkene. Is dit het geval, bijvoorbeeld omdat het mogelijk is een bepaalde rapportage ook op te stellen door gebruik te maken van geanonimiseerde gegevens, dan zal daarvoor moeten worden gekozen.

Minimale gegevensverwerking geldt ook bij de verstrekking van persoonsgegevens binnen Mentorschap Nederland. Bedenk wat de ander nodig heeft en geef niet meer dan dat.

Tenslotte is het beginsel van minimale gegevensverwerking ook van belang als het gaat om de vraag wie toegang heeft tot persoonsgegevens en voor welke duur. Uitgangspunt zou moeten zijn dat iedere medewerker alleen bij die persoonsgegevens kan die hij of zij nodig heeft voor zijn taken. En dan alleen voor de duur dat hij of zij die taken met betrekking tot dat specifieke project etc. uitvoert. Wanneer een project of kwestie is afgehandeld zou de medewerker geen toegang meer moeten hebben tot de gegevens. Dit zou via privacy by design en autorisatiebeheer moeten worden afgedwongen.

Hoeveel en welke medewerkers een taak hebben in een project of kwestie is afhankelijk van de inrichting van de bedrijfsvoering. Het proportionaliteitsbeginsel vergt dat wordt nagestreefd de groep personen die toegang heeft tot persoonsgegevens van een cliënt of andere betrokkene zo beperkt mogelijk te houden. Dit betekent dat bij de inrichting van de bedrijfsvoering goed moet worden nagedacht hoe zowel continuïteit als proportionaliteit kan worden gewaarborgd.

Concluderend: bij iedere (voorgenomen) verwerking moet dus kritisch worden gekeken naar welke gegevens écht nodig zijn voor het desbetreffende doel en moet voorkomen worden dat méér dan die gegevens worden verzameld, vastgelegd, gebruikt en/of verstrekt of voor een langere duur dan noodzakelijk voor het desbetreffende doel.

Voor de toepassing van dit beginsel zijn de volgende vragen steeds van belang:

- Staat de verwerking (waaronder ook de verstrekking) van de persoonsgegevens in redelijke verhouding tot het doel dat de verwerking dient?
- Worden niet méér gegevens verzameld, gebruikt of verstrekt dan noodzakelijk voor het doel? Kan het beoogde doel bijvoorbeeld ook worden bereikt door geanonimiseerde gegevens te gebruiken? Indien bijzondere persoonsgegevens of het BSN worden verwerkt, kan het beoogde doel ook zonder deze gegevens worden bereikt?
- Kunnen alleen die personen de persoonsgegevens raadplegen en gebruiken die deze ook daadwerkelijk nodig hebben om hun taak uit te voeren?
- Is de toegang van deze personen tot de gegevens beperkt tot de duur dat zij deze gegevens nodig hebben?

3.4 De persoonsgegevens die worden verwerkt moeten correct zijn

Wat zegt de AVG?

Een organisatie die persoonsgegevens verwerkt moet ervoor zorgen dat de persoonsgegevens correct zijn en up-to-date worden gehouden. Maatregelen moeten worden getroffen om onjuiste gegevens te corrigeren of te wissen.

Artikel 5 lid 1 (d) AVG

Dit betekent dat er tot op zekere hoogte op Mentorschap Nederland een plicht rust om ervoor te zorgen dat de gegevens die Mentorschap Nederland verwerkt correct zijn én blijven. Dit geldt ook en misschien wel juist voor adresgegevens. Foutieve of verouderde adressen kunnen er gemakkelijk toe leiden dat – soms gevoelige – persoonsgegevens bij de verkeerde persoon terecht komen. Dit kan dan leiden tot een datalek. Het is daarom van belang dat de stichtingen bij de verwerking van persoonsgegevens technische en organisatorische maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat de gegevens zo actueel mogelijk zijn.

Mentorschap Nederland moet het zo makkelijk mogelijk maken om wijzigingen in gegevens door te geven, maar ook de juistheid van de gegevens controleren. Daarnaast is het van belang dat in de verschillende processen wordt beschreven hoe de relevante persoonsgegevens actueel worden gehouden.

Als de gegevens onjuist zijn, kunnen betrokkenen ook officieel verzoeken om correctie van de gegevens.

Voor de toepassing van dit beginsel is de volgende vraag van belang:

- Hoe wordt ervoor gezorgd dat de persoonsgegevens juist en actueel zijn én blijven?

3.5 De bewaartermijn van de persoonsgegevens moet zo beperkt mogelijk zijn

Wat zegt de AVG?

Persoonsgegevens mogen niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is voor het doel waarvoor ze worden verwerkt. Als de persoonsgegevens niet meer nodig zijn voor het doel waarvoor ze zijn verwerkt, moeten ze dus worden vernietigd, tenzij er een andere wet is, zoals de Archiefwet, die de organisatie verplicht tot het langer bewaren van die gegevens.

Artikel 5 lid 1 (e) AVG

Uitgangspunt van de AVG is dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk voor het doel waarvoor ze worden verwerkt.

Gelet op het beginsel van doelbinding, is het uitgangspunt dat op het moment dat een lopende verwerking / dossier etc. is afgerond, de persoonsgegevens niet meer toegankelijk zijn. De gegevens vallen vanaf dat moment onder het bewaarbeleid en kunnen in beginsel alleen met toestemming van de voor het archief verantwoordelijk worden geraadpleegd.

Voor de toepassing van dit beginsel zijn de volgende vragen steeds van belang:

- Is duidelijk hoe lang de persoonsgegevens die worden verwerkt mogen/moeten worden bewaard?
- Hoe is geregeld dat de persoonsgegevens na het verstrijken van de bewaartermijn worden vernietigd?

3.6 De persoonsgegevens moeten adequaat zijn beveiligd

Wat zegt de AVG?

Persoonsgegevens moeten worden beveiligd zodat de integriteit en vertrouwelijkheid daarvan is gewaarborgd. Organisaties die persoonsgegevens verwerken moeten daarom passende technische en organisatorische maatregelen nemen zodat de gegevens zijn beschermd tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking of tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging.

Artikel 5 lid 1 (f) en artikel 32 AVG

Bij de verwerking van persoonsgegevens is het van belang de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van die gegevens te waarborgen. Onder 'beschikbaarheid' wordt verstaan dat de gegevens kunnen worden geraadpleegd en/of gebruikt op het moment dat dat voor een bepaalde taak nodig is. Onder 'integriteit' van persoonsgegevens wordt verstaan dat de persoonsgegevens betrouwbaar en juist zijn gedurende het gehele proces van verwerking en dat dit onomstotelijk kan worden vastgesteld. Onder 'vertrouwelijkheid' van persoonsgegevens wordt verstaan dat de persoonsgegevens alleen toegankelijk zijn voor personen die bevoegd zijn ervan kennis te nemen en dus voor andere zijn afgeschermd. Hierdoor kan ook worden voorkomen dat de gegevens onbevoegd worden gewijzigd. Door middel van het nemen van technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen kunnen de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van persoonsgegevens worden gewaarborgd.

Wie persoonsgegevens verwerkt, moet er daarom voor zorgen dat die persoonsgegevens voldoende zijn beveiligd tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking of tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging. Onder ongeoorloofde verwerking wordt ook verstaan de ongeoorloofde inzage of kennisneming van die gegevens. Dit betekent dat ook maatregelen moeten worden getroffen om te voorkomen dat medewerkers toegang hebben tot persoonsgegevens die deze niet nodig hebben voor hun specifieke taken, zoals autorisatiebeheer.

Omdat Mentorschap Nederland over veel gevoelige persoonsgegevens beschikt die ook voor (criminele) derden interessant zijn, is ook de technische beveiliging van onze systemen van zeer groot belang. Grote databestanden met persoonsgegevens zijn veel geld waard voor datahandelaren. Maar ook criminelen kunnen uit zijn op de data waar Mentorschap Nederland over beschikt.

Om te bepalen welke mate van beveiliging noodzakelijk is, kan gebruik worden gemaakt een BIV-classificatie. Naar mate de persoonsgegevens in een hogere vertrouwelijkheidsklasse vallen, worden strengere eisen gesteld aan de beveiligingsmaatregelen.

Voor de toepassing van dit beginsel zijn de volgende vragen steeds relevant:

- Is duidelijk onder welke vertrouwelijkheidsklasse de persoonsgegevens vallen die worden verwerkt?
- Zijn adequate technische en organisatorische maatregelen getroffen om de persoonsgegevens te beveiligen?

3.7 Ontwerp en inrichting van processen en systemen (security & privacy by design/default)

Wat zegt de AVG?

Iedere organisatie die persoonsgegevens verwerkt moet ervoor zorgen dat de hierboven genoemde privacy beginselen bij het ontwerpen en inrichten van de processen en systemen worden meegenomen en dat passende technische en organisatorische maatregelen vanaf het begin worden getroffen. Dit wordt ook wel privacy by design en privacy by default genoemd.

Artikel 25 AVG

Privacy begint op de tekentafel. Dit betekent dat bij het ontwerpen of wijzigen van processen en bij het bouwen of laten bouwen van nieuwe systemen, steeds bovengenoemde beginselen moeten worden meegenomen. Dit wordt ook wel privacy by design en privacy by default genoemd. Het vanaf de start rekening houden met deze beginselen is van belang omdat het achteraf inbouwen van maatregelen meestal duurder en inefficiënt is. Ook bij een aanbesteding voor een project waarin sprake is van verwerking van persoonsgegevens moet dit een onderdeel vormen van de requirements. Procesontwerpers moeten daarom kennis hebben van deze beginselen zodat deze bij het ontwerp van processen worden meegenomen. Datzelfde geldt voor de personen die betrokken zijn bij het (laten) ontwerpen en bouwen van nieuwe systemen.

3.8 Samenvatting

- Mentorschap Nederland zorgt ervoor dat alle verwerkingen van persoonsgegevens voldoen aan de in dit hoofdstuk genoemde beginselen.
- Bij de verwerking van persoonsgegevens en bij het ontwerpen en inrichten van nieuwe processen en systemen worden daarom steeds in ieder geval de volgende vragen beantwoord:
 - Is er een grondslag voor de verwerking?
 - Is voor degene van wie persoonsgegevens worden verwerkt duidelijk dat dit gebeurt en met welk doel?
 - Is het doel van mijn verwerking duidelijk omschreven?
 - Zijn de gegevens die ik verwerk noodzakelijk voor dat doel of zijn er andere methoden om het doel te bereiken waarbij ik minder persoonsgegevens verwerk?
 - Staat de verwerking van de gegevens in redelijke verhouding tot het doel waarvoor de gegevens zijn verzameld?
 - Verzamel ik niet méér gegevens dan nodig is voor dat doel?
 - Hoe zorg ik ervoor dat de gegevens up-to-date blijven?
 - Is duidelijk in welke vertrouwelijkheidsklasse de gegevens vallen?
 - Zijn adequate technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen getroffen?
 - Is de vernietiging/archivering van de gegevens geregeld?
 - Is het autorisatiebeheer zodanig geregeld dat niet meer mensen toegang hebben tot de gegevens dan redelijkerwijs noodzakelijk voor het doel, mede gelet op de aard van de gegevens?
- Mentorschap Nederland zorgt ervoor dat zij over voldoende kennis van de privacy beginselen beschikken, zodat zij deze bij het ontwerpen en inrichten van processen en systemen betrekken.

4 Grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens

Verwerkingen van persoonsgegevens zijn alleen rechtmatig als zij zijn terug te voeren op tenminste één van de zes grondslagen die de AVG noemt. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op die grondslagen en de vraag in welke gevallen Mentorschap Nederland van die grondslagen gebruik kan maken.

Over het algemeen werken RSM op basis van de grondslag wettelijke verplichting voor uitvoering van hun taken met betrekking tot het mentorschap. Immers de RSM voert het mentorschap uit op grond van het besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren (hierna: Kwaliteitsbesluit). Omdat de andere grondslagen wel kunnen voorkomen – Mentorschap Nederland verwerkt immers gegevens in verschillende rollen - worden ze hier ook toegelicht.

4.1 Noodzakelijk voor uitvoering van een wettelijke taak van algemeen belang

Wat zegt de AVG?

Persoonsgegevens mogen worden verwerkt als dit noodzakelijk is om uitvoering te geven aan een taak van algemeen belang (overheidstaak) onder de voorwaarde dat die taak van algemeen belang in de wet is verankerd.

Artikel 6 lid 1 (e) en lid 3 AVG

Een grondslag die voor Mentorschap Nederland niet of zelden van toepassing zal zijn is dat de verwerking noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen'. Voorwaarde is dat die taken in de wet zijn benoemd. Daarom noemen we deze grondslag 'noodzakelijk ter uitvoering van een wettelijke taak van algemeen belang'. In dit verband wordt ook wel gesproken van een 'publieke taak'.

4.2 Noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst

Wat zegt de AVG?

Persoonsgegevens mogen worden verwerkt indien die verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een overeenkomst met de betrokkene of om op verzoek van de betrokkene vóór de sluiting van een overeenkomst maatregelen te nemen.

Artikel 6 lid 1 (b) AVG

Mentorschap Nederland sluit met verschillende personen overeenkomsten waarbij de verwerking van persoonsgegevens van de persoon waarmee de overeenkomst wordt gesloten noodzakelijk kan zijn ter uitvoering van die overeenkomst. Het gaat bijvoorbeeld om een arbeidsovereenkomst met nieuwe medewerkers, de vrijwilligersovereenkomst met mentoren of de inhuur van externen. Op basis van deze grondslag mogen alleen de persoonsgegevens van de persoon waarmee de overeenkomst wordt gesloten worden verwerkt die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de overeenkomst – aanvullende persoonsgegevens mogen niet worden verwerkt.

Soms bestaat het misverstand dat deze grondslag kan worden gebruikt om gegevens van bijvoorbeeld mentoren te verstrekken aan een organisatie waarmee Mentorschap Nederland een overeenkomst heeft gesloten. Denk hierbij bijvoorbeeld een onderzoeksbureau dat in opdracht van Mentorschap Nederland een onderzoek verricht. De grondslag 'noodzakelijk ter uitvoering van een overeenkomst' is uitsluitend bedoeld om persoonsgegevens van degene waarmee de overeenkomst wordt gesloten te verwerken. Deze grondslag kan daarom nooit worden gebruikt om persoonsgegevens van cliënten aan een partij waarmee de overeenkomst wordt gesloten te verstrekken. De cliënten zijn immers geen partij bij een dergelijke overeenkomst.

4.3 Noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting

Wat zegt de AVG?

Persoonsgegevens mogen worden verwerkt als dit noodzakelijk is om aan een wettelijke verplichting te voldoen.

Artikel 6 lid 1 (c) AVG

Een derde grondslag die de AVG noemt voor de rechtmatige verwerking van persoonsgegevens is dat de verwerking van de gegevens noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting. Het gaat hierbij om situaties waarin de wet organisaties verplicht bepaalde persoonsgegevens te verwerken. Deze grondslag is daarom echt anders dan de hiervoor beschreven grondslag (noodzakelijk ter uitvoering van een wettelijke taak van algemeen belang).

Een aantal wetten verplicht organisaties om bepaalde persoonsgegevens vast te leggen, te verstrekken of te bewaren. Hierbij kan je denken aan de belastingwetgeving die de werkgever verplicht om bepaalde gegevens van de werknemer te registreren. Ook kan een organisatie op basis van het Wetboek van Strafvordering verplicht zijn om bepaalde gegevens aan de officier van justitie te verstrekken die hij nodig heeft voor een opsporingsonderzoek.

Het Kwaliteitsbesluit stelt kwaliteitseisen voor professionele curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren in Nederland. De verwerking van persoonsgegevens in verband met de uitvoering van het mentorschap moet voldoen aan de eisen die hierin zijn geformuleerd.

Van belang hierbij is dat de verwerking van persoonsgegevens in dit kader zich dient te beperken tot die persoonsgegevens die noodzakelijk zijn voor uitvoering van de genoemde taken. Als méér persoonsgegevens worden verwerkt dan noodzakelijk is voor de uitvoering van deze taken en een andere grondslag daarvoor ontbreekt, dan is de verwerking van die gegevens onrechtmatig.

Er rusten meerdere vergelijkbare wettelijke verplichtingen op Mentorschap Nederland. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om:

- Verplichtingen met betrekking tot het mentorschap dossier op grond van het Besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren;
- Verplichtingen op grond van fiscaal recht of arbeidsrecht (bijv. de verplichting van een werkgever om een kopie van het identiteitsbewijs van de werknemer in de salarisadministratie op te nemen);
- Verplichtingen in verband met strafrechtelijke handhaving of nationale veiligheid bijv. op basis van het Wetboek van Strafvordering.

4.4 Noodzakelijk ter behartiging van een gerechtvaardigd belang

Wat zegt de AVG?

Persoonsgegevens mogen worden verwerkt indien dit noodzakelijk is voor de behartiging van een gerechtvaardigd belang van de verwerkingsverantwoordelijke of een derde, mits de belangen van de betrokkene niet zwaarder wegen dan dat gerechtvaardigde belang.

Artikel 6 lid 1 (f) AVG

Mentorschap Nederland kan deze grondslag bijvoorbeeld gebruiken voor verwerkingen in ondersteunende processen, wanneer het gaat om verwerking van persoonsgegevens in het kader van een veilige en efficiënte bedrijfsvoering. Het gaat dan in de meeste gevallen om verwerking van gegevens van medewerkers.

Wanneer zij van deze grondslag gebruik willen maken, zal steeds een belangenafweging moeten worden gemaakt tussen het gerechtvaardigd belang dat zij wenst te behartigen (de reden waarom zij persoonsgegevens wil verwerken) en de belangen van de betrokkene (medewerkers, bezoekers) van wie persoonsgegevens in dat verband worden verwerkt. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft de voorwaarden voor deze belangenafweging opgesomd. Wanneer gebruik wordt gemaakt van de grondslag gerechtvaardigd belang, zal de belangenafweging moeten worden vastgelegd.

In zijn algemeen kan worden gesteld dat hoe gevoeliger de persoonsgegevens zijn, hoe zwaarder het gerechtvaardigd belang zal moeten zijn.

4.5 Noodzakelijk ter bescherming van een vitaal belang

Wat zegt de AVG?

Persoonsgegevens kunnen worden verwerkt wanneer dit – kort gezegd – noodzakelijk is in verband met vitale belangen van de betrokkene of een derde. Het gaat hier om situaties van leven of dood waarin het niet mogelijk is om de betrokkene om toestemming te vragen.

Artikel 6 lid 1 (d) AVG

Deze grondslag is voor de dienstverlening van Mentorschap Nederland niet relevant. Deze grondslag heeft namelijk betrekking op de situatie dat de verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk is in verband met de acute gezondheidstoestand van de betrokkene of een derde. Het gaat hier om situaties van leven en dood waarin de betrokkene, bijvoorbeeld omdat deze bewusteloos is, zelf geen toestemming kan geven. Deze situaties doen zich in de regel niet voor bij de uitvoering van de taken van Mentorschap Nederland.

De grondslag zou mogelijk wel aan de orde kunnen zijn wanneer een medewerker of bezoeker van Mentorschap Nederland onwel is geworden en relevante gegevens over de betrokkene aan het ambulancepersoneel moeten worden verstrekt.

4.6 Verwerking op basis van toestemming van de betrokkene

Wat zegt de AVG?

Persoonsgegevens mogen worden verwerkt indien de betrokkene daarvoor vooraf – geïnformeerd en in volledige vrijheid - ondubbelzinnig toestemming heeft gegeven. Die toestemming kan op ieder moment worden ingetrokken. Dit heeft tot gevolg dat de verwerking op basis van toestemming moet worden gestaakt.

Artikel 6 lid 1 (a) en artikel 7 AVG

Indien een organisatie zich niet kan beroepen op één van de voorgaande vijf grondslagen, dan blijft alleen toestemming van de betrokkene over als grondslag om persoonsgegevens te verwerken.

Tussen werkgever en (vrijwillige) werknemer bestaat een afhankelijkheidsrelatie. Een werknemer zal zich niet altijd vrij voelen om toestemming te weigeren wanneer hij het idee kan hebben dat dit gevolgen heeft voor zijn positie. Daarom geldt dat werkgevers zeer terughoudend moeten zijn wanneer zij persoonsgegevens van werknemers op deze grondslag willen verwerken. Voor Mentorschap Nederland geldt daarom als uitgangspunt dat in beginsel geen gegevens van medewerkers op basis van toestemming worden verwerkt. Uitzondering hierop is mogelijk in incidentele gevallen waarin volstrekt duidelijk is dat het al dan niet toestemming verlenen geen gevolgen heeft voor het dienstverband van de medewerker.

Toestemming als grondslag voor de structurele verwerking van persoonsgegevens is bovendien onwenselijk omdat de toestemming op ieder moment door de betrokkene kan worden ingetrokken (hij of zij dient ook op die mogelijkheid te worden gewezen), waardoor de verwerking van persoonsgegevens direct moet worden gestaakt. Nog los van operationele consequenties is dit ook administratief gezien problematisch.

Het vragen om toestemming 'voor de zekerheid' in situaties waar dit niet wettelijk is voorgeschreven en ook niet noodzakelijk is (omdat er al een andere grondslag bestaat), moet vermeden worden. Het suggereert namelijk dat de betrokkene de mogelijkheid heeft om betekenisvol zijn toestemming in te trekken, terwijl die intrekking geen gevolgen zal hebben voor de voortgang van de verwerking van de gegevens. Deze vindt immers al op een andere grondslag plaats. Vraag dus niet 'voor de zekerheid' om toestemming en maak duidelijk waarom Mentorschap Nederland bevoegd is de persoonsgegevens te verwerken.

4.6.1 Gebruik van cookies en andere technieken om gegevens van websitebezoekers te verwerken

Toestemming als grondslag voor gegevensverwerking moet niet verward worden met toestemming voor het gebruik van cookies. Cookies die noodzakelijk zijn om de functionaliteit van de website te verzorgen kunnen zonder toestemming geplaatst worden. Ditzelfde geldt voor cookies die de kwaliteit of effectiviteit van de website meten, maar alleen voor zover deze geen of minimale inbreuk op de privacy van de bezoeker maken. Wel moet er nog altijd een grondslag onder de AVG zijn om deze persoonsgegevens te verwerken.

Indien cookies of andere tracking-devices die het digitale (cliënt)gedrag vastleggen worden gebruikt en deze meer dan een minimale inbreuk op de privacy van de bezoeker maken, moet aan de betrokkene toestemming worden gevraagd. Deze toestemming is vereist op grond van de Telecommunicatiewet. Pas als er toestemming is gegeven, mogen dergelijke cookies en trackingtools worden geplaatst.

4.7 Samenvatting

- De belangrijkste grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens door Mentorschap Nederland is dat de verwerking noodzakelijk is om aan een wettelijke verplichting te voldoen.
- Daarnaast kan Mentorschap Nederland persoonsgegevens verwerken indien:
 - de verwerking noodzakelijk is voor het afsluiten of uitvoeren van een overeenkomst (het kan dan alleen gaan om de persoonsgegevens van degene waarmee de overeenkomst wordt afgesloten); of
 - dat de verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een taak van algemeen belang. Als dit de grondslag vormt van de verwerking moet er altijd een specifieke wet kunnen worden aangewezen waarin die taken worden opgedragen.
 - Mentorschap Nederland kan de verwerking van persoonsgegevens ook baseren op de grondslag van behartiging van een gerechtvaardigd belang.
 - Mentorschap Nederland kan de verwerking van persoonsgegevens baseren op toestemming van betrokkene.
- De grondslag van voorgenomen verwerkingen moet worden onderbouwd en vastgesteld voordat de verwerking wordt uitgevoerd.

5 Verwerkingen van persoonsgegevens

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de verwerking van persoonsgegevens bij Mentorschap Nederland. Zoals eerder is toegelicht, zijn persoonsgegevens alle gegevens met betrekking tot een persoon waarvan de identiteit al bekend is of een nog onbekende persoon die aan de hand van die gegevens kan worden geïdentificeerd. Een verwerking in de zin van de AVG betreft iedere bewerking van persoonsgegevens of van een geheel van persoonsgegevens (zoals een database met persoonsgegevens). Hieruit volgt dat vrijwel alles dat Mentorschap Nederland met persoonsgegevens doet als een verwerking in de zin van de AVG moet worden opgevat. In dit hoofdstuk wordt een aantal van deze verwerkingen nader toegelicht.

Dit hoofdstuk start met een toelichting op de verwerking van extra gevoelige persoonsgegevens, zoals bijzondere persoonsgegevens, persoonsgegevens van strafrechtelijke aard en het burgerservicenummer (BSN). Vervolgens worden een aantal andere specifieke aspecten van de verwerking van persoonsgegevens bij Mentorschap Nederland besproken.

5.1 Bijzondere persoonsgegevens

Wat zegt de AVG?

Bijzondere persoonsgegevens zijn persoonsgegevens over ras, gezondheid, politieke en religieuze opvattingen, seksuele voorkeur, vakbondslidmaatschap, genetische en biometrische gegevens. De AVG kent als uitgangspunt een verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken. Alleen indien sprake is van één van de in de AVG en UAVG genoemde uitzonderingen, mogen bijzondere persoonsgegevens worden verwerkt.

Artikel 9 AVG, artikelen 22 t/m 30 UAVG

De volgende gegevens zijn in de AVG als bijzondere persoonsgegevens aangemerkt:

- gegevens waaruit ras of etnische afkomst blijkt (hieronder kunnen onder omstandigheden ook foto's en camerabeelden van personen vallen;
- gegevens waaruit het lidmaatschap van een vakbond blijkt;
- gegevens waaruit politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen blijken;
- genetische gegevens (bijv. een DNA-profiel);
- biometrische gegevens, maar alleen wanneer deze ten behoeve van de unieke identificatie van een persoon worden verwerkt (bijv. een pasfoto, vingerafdruk of irisscan die wordt gebruikt om iemand toegang tot een gebouw of ruimte te verlenen);
- gegevens over de lichamelijke of geestelijke gezondheid van een persoon;
- gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

Bijzondere persoonsgegevens zijn gevoelig van aard omdat mensen op grond van deze gegevens gemakkelijk kunnen worden gestigmatiseerd of gediscrimineerd. De informatie die bijzondere persoonsgegevens over iemand prijsgeeft kan eenvoudig tegen die persoon worden gebruikt. Daarom mogen bijzondere persoonsgegevens in beginsel niet worden verwerkt. Alleen als zich een in de AVG en UAVG genoemde uitzondering voordoet, mogen bijzondere persoonsgegevens worden verwerkt. Uiteraard dient eerst de voorliggende vraag te worden beantwoord of er überhaupt een grondslag voor de verwerking is.

5.1.1 Gezondheidsgegevens

Wat zegt de AVG en de UAVG?

De AVG en UAVG kennen een aantal uitzonderingen op het algemene verbod om gezondheidsgegevens te verwerken. Ook voor RSM geldt zo'n uitzondering. RSM mogen gezondheidsgegevens verwerken – kort gezegd - voor zover dit noodzakelijk is voor de uitvoering van het mentorschap.

Artikel 9 lid 2 (b) en (h) van de AVG en artikel 30 van de UAVG

Gezondheidsgegevens zijn persoonsgegevens die verband houden met de lichamelijke of geestelijke gezondheid van een persoon. In eerste instantie wordt hierbij gedacht aan een medische rapportage waarin bijvoorbeeld de diagnoses en behandeling van een patiënt wordt beschreven. Maar het begrip gezondheidsgegevens is aanzienlijk ruimer. Onder dit begrip vallen ook gegevens over verleende gezondheidszorgdiensten waarmee informatie over de gezondheidstoestand van die persoon wordt gegeven. Hierbij kan je denken aan het feit dat een persoon een afspraak heeft met een arts of verloskundige. Ook die informatie geeft al iets prijs over de gezondheidstoestand van de betrokkene. Maar ook het enkele feit dat een persoon een mentor heeft is een gezondheidsgegeven.

Gezondheidsgegevens is dus een ruim begrip waaronder alle gegevens vallen die verband houden met de lichamelijke of geestelijke gezondheid van een persoon. Een deel van deze gezondheidsgegevens valt ook onder het medisch beroepsgeheim en moeten daarom extra beschermd worden.

Uitzondering op verbod van verwerking van gezondheidsgegevens

Omdat gezondheidsgegevens bijzondere persoonsgegevens zijn, mogen ze alleen onder strikte voorwaarden worden verwerkt. Voor de taken van Mentorschap Nederland is in de wet een uitzondering gemaakt op het verbod om gezondheidsgegevens te verwerken. In het Kwaliteitsbesluit is daarom opgenomen dat “alle voor de uitvoering van het mentorschap van belang zijnde documenten en correspondentie met en ten aanzien van de onder mentorschap gestelde” in het mentorschap dossier moeten worden opgenomen.

Verstreking van gezondheidsgegevens intern binnen Mentorschap Nederland en met externe partijen

Zoals gezegd mag Mentorschap Nederland alleen gezondheidsgegevens verwerken die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de hierboven genoemde taak. Vanwege de gevoelige aard van de gegevens, mogen de noodzakelijke gezondheidsgegevens alleen worden gedeeld indien verzekerd is dat niet méér personen kennis nemen van die gegevens dan strikt noodzakelijk is voor de uitvoering van de desbetreffende taken.

5.1.2 Samenvatting

Mentorschap Nederland mag op grond van de (U)AVG gezondheidsgegevens verwerken, voor zover dit noodzakelijk is voor de uitvoering van het mentorschap.

Gezondheidsgegevens worden uitsluitend gedeeld indien dit noodzakelijk is voor de hiervoor omschreven taken.

5.1.3 Foto's van personen, kopie van een identiteitsbewijs en camerabeelden

Een foto van een persoon (hieronder valt ook een kopie van een officieel identiteitsbewijs waarop een foto van de betrokkene staat) of camerabeelden waarop personen herkenbaar in beeld zijn gebracht, zijn persoonsgegevens. De verwerking hiervan moet dus voldoen aan alle eisen van de AVG. In bepaalde gevallen, maar zeker niet in alle gevallen, moeten foto's en camerabeelden als bijzondere persoonsgegevens worden aangemerkt. Om te bepalen of sprake is van verwerking van bijzondere persoonsgegevens, is het van belang na te gaan in welke context de foto/camerabeelden worden verwerkt en met welk doel ze worden verwerkt.

Foto's en camerabeelden waarop mensen herkenbaar in beeld zijn gebracht, moeten in ieder geval worden gekwalificeerd als bijzondere persoonsgegevens in de volgende twee gevallen:

- a) De verwerking van de foto/camerabeelden is bedoeld om daaruit het ras of de etnische afkomst van de afgebeelde personen af te leiden of het risico bestaat dat de foto/camerabeelden voor dat doel worden gebruikt (en dus het risico op discriminatie bestaat).

- b) De foto wordt verwerkt met behulp van bepaalde technische middelen met als doel de unieke identificatie of authenticatie van de persoon mogelijk te maken (biometrische gezichtsherkenning). Mentorschap Nederland maakt hiervan op dit moment geen gebruik.

Foto's van personen genomen tijdens een bedrijfsuitje of in de context van communicatiedoeleinden zullen meestal niet als bijzondere persoonsgegevens worden aangemerkt.

Maar de verwerking van foto's in het mentorschap dossier, de personeelsadministratie of op een CV, kunnen wel als verwerking van bijzondere persoonsgegevens worden aangemerkt omdat deze als identificerend / met het doel te identificeren worden gebruikt en hier het risico bestaat dat een medewerker of sollicitant wordt beoordeeld op ras of etnische achtergrond.

Als een foto/camerabeelden – gelet op de context en doel van de verwerking – als een bijzonder persoonsgegeven moet worden aangemerkt, mag deze alleen worden verwerkt als zich een van de uitzonderingsgronden voor doet. De volgende uitzonderingsgronden kunnen in de context van Mentorschap Nederland relevant zijn:

- de verwerking is onvermijdelijk met het oog op de identificatie van de betrokkene (denk hierbij aan een foto op een toegangspas of opnamen van een beveiligingscamera);
- de betrokkene heeft uitdrukkelijk toestemming gegeven voor de verwerking;
- de betrokkene heeft de persoonsgegevens kennelijk zelf openbaar gemaakt. Onder openbaar maken wordt hier verstaan dat de gegevens voor een breed publiek toegankelijk zijn.

Profielfoto's die medewerkers zelf vrijwillig op intranet hebben geplaatst, vallen onder de uitzonderingsgrond dat de betrokkene deze zelf openbaar heeft gemaakt. Betrokkene weet immers dat iedereen binnen Mentorschap Nederland er dan kennis van kan nemen. Hij of zij is kan niet worden verplicht om een foto van zichzelf op intranet te plaatsen.

5.1.4 Kopie van een identiteitsbewijs

Het verwerken (bijv. bewaren) van een kopie van het identiteitsbewijs van een cliënt, bezoeker, medewerker of sollicitant in de systemen van Mentorschap Nederland is in principe niet toegestaan. Hierop bestaan twee uitzonderingen.

- Wanneer een betrokkene schriftelijk verzoekt om inzage in, correctie of vernietiging van zijn of haar gegevens, wordt deze (mogelijk) gevraagd een kopie van het identiteitsbewijs mee te sturen om vast te stellen dat het de betrokkene is die het verzoek doet. In dit geval mag ook een kopie van het identiteitsbewijs worden verwerkt.
- Als werkgever is Mentorschap Nederland op grond van de belastingwet verplicht een kopie van het identiteitsbewijs van zijn werknemers in zijn administratie op te nemen.

5.1.5 Beveiligingscamera's

De Autoriteit Persoonsgegevens beschouwt camerabeelden van beveiligingscamera's als persoonsgegevens van strafrechtelijke aard. De reden is dat deze beelden – ingeval van een incident – bedoeld zijn om te gebruiken in een strafrechtelijk onderzoek. Daarom moet bij de verwerking van beelden van beveiligingscamera's wel getoetst worden of er een uitzondering is om deze beelden te verwerken.

Als werkgever mag Mentorschap Nederland beveiligingscamera's gebruiken als dit noodzakelijk is om de veiligheid van de medewerkers te verzekeren. Dat kan Mentorschap Nederland doen op de grondslag van gerechtvaardigd belang. Wel moet de overweging worden gemaakt of er niet minder ingrijpende middelen zijn om die veiligheid te garanderen. Ook moet ervoor worden gezorgd dat de inbreuk zo klein mogelijk wordt gehouden, bijvoorbeeld door alleen beeld en geen geluid op te nemen, de bewaartermijn zo kort mogelijk te houden en ervoor te zorgen dat de toegang tot die beelden beperkt is. Ook moet het voor de personen die door de camera in beeld worden gebracht duidelijk zijn dat van hen camerabeelden worden gemaakt.

5.1.6 Samenvatting

- Indien Mentorschap Nederland foto's van personen wil verwerken, wordt nagegaan of deze gelet op het doel en de context als bijzondere persoonsgegevens moeten worden aangemerkt. Als dat het geval is, mogen de foto's alleen worden verwerkt indien er een grondslag voor is en een geldige uitzonderingsgrond.
- Mentorschap Nederland mag alleen een kopie van het identiteitsbewijs vastleggen:
 - bij een verzoek tot inzage, correctie of vernietiging van persoonsgegevens;
 - van de medewerkers in de loonadministratie op grond van de belastingwetgeving.
- Het publiceren van foto's van collega's in een lokaal smoelenboek of van een bedrijfsuitje op intranet, gebeurt alleen wanneer de desbetreffende personen hiervoor toestemming hebben gegeven.
- Beveiligingscamera's kunnen worden geplaatst, indien dit noodzakelijk is om de desbetreffende plaats adequaat te kunnen beveiligen. Cameraopnames worden niet langer bewaard dan strikt noodzakelijk is voor het doel en worden daarna vernietigd. Er worden geen opnamen van geluid gemaakt. Aan betrokkenen wordt duidelijk gemaakt dat gebruik wordt gemaakt van beveiligingscamera's.
- Voor het gebruik van beveiligingscamera's en de verwerking van de camerabeelden wordt een protocol opgesteld.
- Filmopnamen voor bijvoorbeeld communicatiedoeleinden, opleidingen of van bedrijfsuitjes mogen alleen op basis van vrijwilligheid worden gemaakt.

5.1.7 Andere bijzondere persoonsgegevens

Mentorschap Nederland voert het mentorschap uit vanuit het perspectief en de belevingswereld van de cliënt. Bijzondere persoonsgegevens betreffende de religieuze en levensbeschouwelijke opvattingen van de cliënt zijn daarom relevant voor de uitvoering van het mentorschap.

Ook in de bedrijfsvoering komen bijzondere persoonsgegevens betreffende religieuze en levensbeschouwelijke opvattingen soms wel naar voren. Het gaat dan bijvoorbeeld om medewerkers die op basis van hun geloof of overtuigingen bezwaar maken tegen of bijzondere affiniteit hebben met bepaalde aspecten van het werk.

Aangezien het vragen om toestemming in de (afhankelijkheids)relatie tussen Mentorschap Nederland en de werknemer problematisch is, mogen details over de religieuze of levensbeschouwelijke opvattingen van de medewerker niet in het personeelsdossier worden vastgelegd.

Overige bijzondere persoonsgegevens, te weten persoonsgegevens betreffende politieke opvattingen, biometrische gegevens met tot doel de unieke identificatie van een persoon en genetische gegevens worden niet door Mentorschap Nederland verwerkt.

5.2 Samenvatting

- Mentorschap Nederland kan bepaalde categorieën van bijzondere persoonsgegevens verwerken, indien en voor zover de AVG en de UAVG hiervoor een uitzondering bieden.
- Indien Mentorschap Nederland van een cliënt of andere betrokkene bijzondere persoonsgegevens verwerken, wordt de betrokkene hierover altijd geïnformeerd, bijvoorbeeld via een privacyverklaring.
- Persoonsgegevens betreffende religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen mogen door Mentorschap Nederland niet worden verwerkt. Wel mag bijvoorbeeld in het kader van passende arbeid worden geregistreerd dat een medewerker gewetensbezwaren heeft, of dat een mentor een specifieke affiniteit met een bepaalde doelgroep cliënten heeft.

5.3 Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard

Wat zegt de AVG?

Gegevens over een persoon van strafrechtelijke aard, zoals bijvoorbeeld over een eerdere strafrechtelijke veroordeling van die persoon, het uitzitten van een gevangenisstraf, strafbare feiten waarmee die persoon in verband is gebracht of bepaalde veiligheidsmaatregelen die aan die persoon zijn opgelegd (bijv. een contactverbod), mogen niet zomaar worden verwerkt. Dit mag alleen onder toezicht van de overheid of indien dit door de wet (de UAVG) is toegestaan.

Artikel 10 AVG, artikel 31 t/m 33 UAVG

Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard zijn extra gevoelig. Ze zeggen iets over het feit dat een persoon in verband wordt gebracht met het plegen van een strafbaar feit. Bijvoorbeeld omdat hij als verdachte betrokken was bij een strafbaar feit of omdat hij voor een strafbaar feit veroordeeld is tot een (gevangenis)straf. De verwerking van deze informatie kan negatieve gevolgen hebben voor de desbetreffende persoon, zoals het stempel 'crimineel' dat hem kan blijven achtervolgen. Daarom mogen gegevens van strafrechtelijke aard alleen worden verwerkt als er in aanvulling op de grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens ook sprake is van één van de in de UAVG genoemde uitzonderingsgevallen.

Als werkgever mag Mentorschap Nederland strafrechtelijke gegevens verwerken van kandidaten en medewerkers als dit nodig is om de bekwaamheid en geschiktheid te beoordelen (screening). Het gaat hierbij om de Verklaring omtrent gedrag (VOG). Een VOG op zichzelf bevat geen persoonsgegevens van strafrechtelijke aard, maar het feit dat een VOG is afgewezen is wel een persoonsgegeven van strafrechtelijke aard en moet dus als zodanig worden behandeld.

In het kader van het uitvoeren van het mentorschap *kan* het voorkomen dat strafrechtelijke gegevens van een cliënt relevant zijn en het daarom noodzakelijk is deze gegevens op te nemen in het cliënt dossier. Dit moet altijd worden gemotiveerd en worden gedocumenteerd in het mentorschap dossier.

Camerabeelden van beveiligingscamera's worden door de Autoriteit Persoonsgegevens aangemerkt als gegevens van strafrechtelijke aard omdat ze bedoeld zijn om te worden gebruikt door de politie na een incident. Mentorschap Nederland mag deze gegevens verwerken op basis van de uitzonderingsgrond neergelegd in artikel 33 lid 2 onder b UAVG.

5.4 Samenvatting

- RSM verwerken persoonsgegevens van strafrechtelijke aard indien deze noodzakelijk zijn voor het kunnen uitvoeren van het mentorschap (bijvoorbeeld gegevens over de detentie van een cliënt).
- Mentorschap Nederland kan als werkgever gegevens van strafrechtelijke aard verwerken voor screeningsdoeleinden, maar alleen als een VOG niet volstaat.
- Camerabeelden van beveiligingscamera's gelden ook als strafrechtelijke gegevens. Deze mag Mentorschap Nederland verwerken op grond van artikel 33 lid 2 onder b UAVG.

5.5 Burgerservicenummer (BSN)

Wat zegt de AVG en de UAVG?

Lidstaten mogen specifieke regels opstellen voor het gebruik van een nationaal identificatienummer. Het burgerservicenummer (BSN) is zo'n nationaal identificatienummer. Nederland heeft hiervoor specifieke regels opgesteld. Het BSN is bedoeld voor de overheid en mag alleen door private partijen worden verwerkt als daarvoor in de wet een uitzondering is gemaakt.

Artikel 87 AVG, artikel 46 UAVG, artikel 10 Wabb

Het BSN is destijds ingevoerd met als doel één uniform persoonsnummer voor de overheid te introduceren, zowel voor de communicatie tussen overheid en burger als voor de uitwisseling van gegevens tussen overheidsorganisaties onderling. Het BSN is dus bedoeld voor de overheid en daarom mogen private partijen het BSN in principe niet gebruiken en vastleggen, tenzij de wet daarvoor een uitzondering heeft gemaakt. Zo'n uitzondering geldt bijvoorbeeld voor de gezondheidszorg (bijv. artsen, ziekenhuizen, apotheken) en werkgevers in de loonadministratie.

Omdat het BSN kan worden gebruikt om verschillende bestanden eenvoudig aan elkaar te koppelen, kan hierdoor vrij eenvoudig heel veel informatie over een persoon worden verzameld waardoor een uitgebreid beeld van zijn of haar privéleven ontstaat. Daarnaast kan misbruik van het BSN leiden tot identiteitsfraude met zeer negatieve gevolgen voor de betrokkene. De verwerking van het BSN is dan ook aan strikte regels gebonden. Het verwerken van het BSN is alleen toegestaan als daarvoor een wettelijke basis bestaat. Het verbod om het BSN te gebruiken kan niet worden doorbroken door het vragen van toestemming aan de betrokkene voor het gebruik van diens BSN. Daarnaast moet (ook) bij de verwerking van het BSN steeds worden afgewogen in hoeverre het gebruik van het BSN echt noodzakelijk is en of er in redelijkheid niet een minder privacy schendend alternatief is voor het gebruik van het BSN. Als het gebruik van het BSN niet echt noodzakelijk is en als er in redelijkheid een minder privacy schendend alternatief is, dan is het verwerken van het BSN niet toegestaan.

Ten aanzien van het BSN van medewerkers en cliënten Mentorschap Nederland geldt kort gezegd het volgende:

- Mentorschap Nederland is verplicht het BSN van zijn medewerkers te gebruiken in de loonadministratie voor het doel van uitwisseling van loongegevens met de Belastingdienst.
- Mentorschap Nederland gebruikt het BSN van zijn medewerkers ten behoeve van de re-integratie van medewerkers.
- Mentorschap Nederland verwerkt het BSN van cliënten in verband met de uitvoering van het mentorschap.

5.6 Verwerking van spontaan verstrekte persoonsgegevens

De meeste persoonsgegevens die Mentorschap Nederland verwerkt, zijn persoonsgegevens die Mentorschap Nederland doelgericht verzamelt bij bijvoorbeeld een cliënt, zorgverlener, medewerker of een andere organisatie ten behoeve van een specifiek verwerkingsdoel. Zoals in de voorgaande paragrafen is aangegeven, kan dat voor bepaalde doeleinden ook gaan om bijzondere persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard.

Toch kan het voorkomen dat cliënten ongevraagd en dus spontaan bijzondere persoonsgegevens of persoonsgegevens van strafrechtelijke aard verstrekken omdat ze van oordeel zijn dat die gegevens relevant zijn. Om dit te kunnen vaststellen zullen de gegevens moeten worden vastgelegd en worden beoordeeld.

Het is de bedoeling de processen zo in te richten en toe te lichten dat de kans zo klein mogelijk wordt dat spontaan ongevraagde (bijzondere) persoonsgegevens worden verstrekt. Voorbeeld hiervan is dat het gebruik van open tekstvelden in (digitale) formulieren zoveel mogelijk moet worden vermeden.

5.7 Ontvangen en verzamelen van persoonsgegevens

De persoonsgegevens die Mentorschap Nederland verwerkt, ontvangt zij op verschillende manieren en op basis van verschillende wettelijke bepalingen.

Een belangrijke bron is uiteraard de betrokkene zelf. Nieuwe medewerkers of medewerkers die worden ingehuurd, verstrekken aan Mentorschap Nederland hun persoonsgegevens.

Daarnaast ontvangt Mentorschap Nederland ook veel gegevens van derden. Dit kan zijn omdat die derde op grond van de wet verplicht is bepaalde persoonsgegevens aan Mentorschap Nederland te leveren ('leverplicht') of omdat deze daartoe bevoegd is.

5.8 Delen en verstrekken van persoonsgegevens

Wat zeggen de AVG en de UAVG?

Het delen en verstrekken van persoonsgegevens is een vorm van verwerken van persoonsgegevens en moet dus aan de eisen van de AVG voldoen. In het bijzonder moet worden gedacht aan de eisen van rechtmatigheid (grondslag), doelbinding en proportionaliteit.

Artikel 4 onder 2 AVG

Binnen Mentorschap Nederland worden verschillende termen gebruikt voor het beschikbaar stellen van gegevens aan een ander. Het 'verstrekken' of 'delen' van gegevens zijn algemeen gebruikte termen. De term 'delen' van persoonsgegevens wordt vaak gebruikt als persoonsgegevens in één doelsysteem of applicatie beschikbaar worden gesteld aan verschillende partijen. Ook het (laten) inzien van persoonsgegevens op een kantoor van Mentorschap Nederland, bijvoorbeeld door een derde te autoriseren voor een bepaald systeem of bestand, is een vorm van verstrekking van gegevens. Vanuit juridisch perspectief is het allemaal hetzelfde. Het gaat erom dat de persoonsgegevens aan een ander beschikbaar worden gesteld. Hoe dat technisch gebeurt - bijvoorbeeld door een bestand met gegevens te verstrekken of door de andere partij toegang te geven tot een systeem waarin de desbetreffende gegevens staan – maakt voor de AVG niet uit.

5.8.1 Verstrekken van persoonsgegevens aan externe partijen

Het is niet eenvoudig om in enkele paragrafen een sluitend beeld te schetsen van de gevallen waarin Mentorschap Nederland bevoegd is om persoonsgegevens te verstrekken aan externe organisaties. Dit hangt onder andere af van de organisatie die de gegevens wil hebben, het doel waarvoor ze worden gevraagd en om welke gegevens het gaat. Een wirwar aan wettelijke bepalingen vormt het geheel aan regels over de gevallen waarin gegevens met derden mogen worden gedeeld en welke gegevens dat betreft. Het gaat zowel om incidentele verzoeken als om systematische verstrekking (levering) van persoonsgegevens.

Hoofdregel: het verstrekken van persoonsgegevens is alleen dan toegestaan wanneer het noodzakelijk is voor de uitvoering van het mentorschap of wanneer daartoe een wettelijke verplichting bestaat. In alle andere gevallen is vooraf toetsing aan de vereisten AVG noodzakelijk.

5.8.2 Delen van persoonsgegevens met collega RSM en MN

Het autorisatiebeleid verzekert dat alleen die collega's toegang hebben tot de gegevens die daartoe ook bevoegd zijn op basis van hun taken en functie.

Toch kan het voorkomen dat het nodig is persoonsgegevens met collega's van Mentorschap Nederland te delen. Dit mag ook voor zover dit noodzakelijk is voor de uitvoering van het mentorschap. Maar het delen van die gegevens moet wel voldoen aan de in hoofdstuk 4 genoemde beginselen en in het bijzonder die van doelbinding en data-minimalisatie/proportionaliteit. Het is dus niet zo dat alle persoonsgegevens die Mentorschap Nederland verwerkt zonder meer mogen worden uitgewisseld en gedeeld.

Voordat gegevens worden gedeeld, moet daarom duidelijk zijn:

- met welk doel de persoonsgegevens worden gedeeld;
- of de ontvanger van de persoonsgegevens bevoegd is om van die gegevens kennis te nemen en deze te verwerken;
- dat gegevens alleen voor het desbetreffende doel mogen worden verwerkt;
- dat niet méér gegevens worden gedeeld dan noodzakelijk is voor het doel;
- dat er op een veilige manier wordt omgesprongen met de gegevens.

5.9 Samenvatting

- Verstrekkingen van persoonsgegevens aan derden dienen altijd te voldoen aan de beginselen AVG
- Als hoofdregel geldt dat verstrekking van persoonsgegevens aan personen of organisaties buiten Mentorschap Nederland alleen geschiedt omdat dit noodzakelijk is voor de uitvoering van het mentorschap of hiertoe een wettelijke verplichting bestaat.
- Persoonsgegevens binnen Mentorschap Nederland worden in beginsel alleen gedeeld via de daartoe bestemde systemen. Wanneer het nodig is om daarbuiten persoonsgegevens te delen, wordt altijd in overleg met de collega beoordeeld of dit noodzakelijk is en de collega bevoegd is om van de gegevens kennis te nemen. Vervolgens worden niet méér gegevens gedeeld dan noodzakelijk en wordt ervoor gezorgd dat met de gegevens veilig wordt omgesprongen.

5.10 Gebruik van open bronnen (Google, social media, openbare registers)

5.10.1 Raadplegen van open bronnen

Alle vrij toegankelijke informatie is nog niet te kwalificeren als openbare informatie die ook vrijelijk gebruikt mag worden. Op internet is veel informatie te vinden over personen. Een simpele zoekopdracht in een zoekmachine zoals Google levert al gauw veel persoonlijke informatie over een persoon op. Ook (niet-afgeschermd) profielen op social media kunnen veel vertellen over een persoon. Toch wordt deze informatie beschouwd als behorend tot het privé-domein. Ook kan informatie over personen worden opgezocht in openbare registers zoals het Kadaster en de Kamer van Koophandel. Deze openbare informatie over een persoon valt ook onder het begrip persoonsgegevens en het verzamelen en gebruik hiervan moet ook aan de eisen van de AVG voldoen.

Als uitgangspunt geldt dat het zoeken naar gegevens over een of meerdere specifieke personen op internet niet behoort tot de taken van Mentorschap Nederland.

5.10.2 Gebruik social media door RSM en MN

Mentorschap Nederland maakt zelf ook gebruik van social media, zoals Facebook en LinkedIn, om informatie van en over Mentorschap Nederland te publiceren. Vanuit het perspectief van privacy moeten daarbij twee factoren in het oog worden gehouden.

- In de eerste plaats geldt dat Mentorschap Nederland in beginsel geen berichten plaatst op social media waarin persoonsgegevens worden gedeeld.
- Uitsluiten met expliciete toestemming van betrokkene worden persoonsgegevens voor communicatiedoeleinden verwerkt.
- In de tweede plaats moet worden voorkomen derden persoonsgegevens delen via het door Mentorschap Nederland gebruikte platform.

5.11 Analyse, profilering en geautomatiseerde besluitvorming

Mentorschap Nederland beschikt over zeer grote hoeveelheden persoonsgegevens. Deze zijn verzameld in het kader van de uitvoering van het uitvoeren van het mentorschap en als werkgever.

In een tijd waarin data het nieuwe goud is, is deze dataverzameling dan ook een goudmijn. Mentorschap Nederland kan deze grote hoeveelheid persoonsgegevens gebruiken om bepaalde analyses op te verrichten. Analyses hebben bijvoorbeeld als doel om terug te kijken naar een bepaalde ontwikkeling.

Wanneer data-analyses worden toegepast op persoonsgegevens, moet dit voldoen aan de eisen van de AVG.

Wat zegt de AVG?

Het analyseren van persoonsgegevens is een verwerking in de zin van de AVG en moet dus aan alle eisen van de AVG voldoen. Dit geldt ook wanneer analyses plaatsvinden op basis van gepseudonimiseerde persoonsgegevens. Alleen wanneer de persoonsgegevens onomkeerbaar zijn geanonimiseerd en op geen enkele wijze tot individuen zijn te herleiden, is de AVG niet van toepassing.

Overweging 26 AVG.

Omdat analyses per definitie worden uitgevoerd met gebruikmaking van grote hoeveelheden gegevens, geldt als uitgangspunt dat analyses plaatsvinden op basis van geanonimiseerde (persoons)gegevens. Dit volgt ook uit het beginsel van proportionaliteit/minimalisatie van gegevensverwerking. Voor veel analyses is het niet nodig om gegevens te gebruiken die te herleiden zijn tot op persoonsniveau.

Wanneer de gebruikte gegevens niet (meer) te herleiden zijn tot een individuele persoon, is er in principe geen risico voor de privacy van individuen. Verwerkingen van onomkeerbaar geanonimiseerde persoonsgegevens vallen niet onder de regels van de AVG.

5.11.1 Profileren van personen op basis van persoonsgegevens (het ontwikkelen en gebruiken van cliënt- en risicoprofielen)

Wat zegt de AVG?

Van profilering van personen is sprake wanneer op geautomatiseerde wijze persoonsgegevens worden verzameld, geanalyseerd en/of gecombineerd met als doel mensen op basis van generieke kenmerken in te delen in bepaalde categorieën (bijv. cliëntprofielen). Het profileren van personen is een verwerking van persoonsgegevens die onder de AVG valt en dus aan alle eisen van de AVG moet voldoen. Profileren als zodanig is niet verboden, maar wel in combinatie met geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen of andere aanmerkelijke gevolgen voor de betrokkene.

Artikel 4 (4) AVG en Richtsnoeren inzake geautomatiseerde individuele besluitvorming en profilering voor de toepassing van Verordening (EU) 2016/679 van de Groep Gegevensbescherming Artikel 29

Wanneer analyses en andere geautomatiseerde verwerkingen van persoonsgegevens erop zijn gericht personen op basis van generieke kenmerken in bepaalde (risico)groepen in te delen, is sprake van profilering. Het kan bijvoorbeeld gaan om het indelen van personen in een groep met bepaalde voorkeuren, met een bepaalde mate van betrouwbaarheid of een bepaald verbruik.

Van profilering als bedoeld in de (U)AVG is sprake als de volgende drie elementen aanwezig zijn:

- het gaat om een geautomatiseerde vorm van verwerking;
- het gaat om de verwerking van persoonsgegevens; en
- het doel van de profilering is om personen op basis van generieke kenmerken in groepen in te delen.

Het profileren van personen op basis van generieke kenmerken is op zichzelf niet verboden onder de AVG. Geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen of andere aanmerkelijke gevolgen voor de betrokkene op basis van profilering is echter niet toegestaan.

Hoofdgereguleer: Mentorschap Nederland maakt geen gebruik van profilering.

5.11.2 Geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolgen of andere aanmerkelijke gevolgen voor de betrokkene

Wat zegt de AVG?

Op grond van de AVG is het in principe verboden om volledig geautomatiseerd besluiten te nemen wanneer die besluiten rechtsgevolgen voor de betrokkene hebben of de betrokkene in aanmerkelijke mate treffen. Dit verbod geldt echter niet als er een wettelijke uitzondering is.

Artikel 13 lid 2 (f) en artikel 22 AVG, artikel 40 UAVG, zie ook Guidelines on individual automated decision-making and profiling van de WP29

Op grond van de AVG is het organisaties in beginsel niet toegestaan volledig geautomatiseerd besluiten te nemen die voor de betrokkene rechtgevolgen hebben of die de betrokkene in aanmerkelijke mate raken. Dit wordt ook wel omschreven als het 'recht op menselijke tussenkomst'. In principe heeft iedere burger recht op een menselijke blik, wanneer besluiten over hem worden genomen die rechtsgevolgen voor hem hebben of hem anderszins in aanmerkelijke mate treffen.

Mentorschap Nederland maakt in beginsel geen gebruik van geautomatiseerde individuele besluitvorming met rechtsgevolgen voor de betrokkene.

6 Bewaren en vernietigen van persoonsgegevens

Wat zegt de AVG?

Uitgangspunt van de AVG is dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor het doel waarvoor ze worden verwerkt, tenzij een specifieke wet verplicht de persoonsgegevens langer te bewaren.

Artikel 5 lid 1 (e) en artikel 89 AVG

Hoofdregel van de AVG is dat persoonsgegevens moeten worden vernietigd als ze niet meer nodig zijn voor het doel waarvoor ze worden verwerkt.

Hoe lang de gegevens moeten worden bewaard, hangt af van het proces waarin de gegevens zijn gebruikt en de waarde van de informatie. De ALV van MN heeft bewaartermijnen vastgesteld voor de meest voorkomende soorten gegevens. Als de bewaartermijn is verstreken, moeten de gegevens worden vernietigd.

In sommige gevallen kan het voorkomen dat voor bepaalde documenten verschillende bewaartermijnen gelden omdat het document onderdeel uitmaakt van meerdere processen of dossiers. Een dergelijk document maakt in dat geval onderdeel uit van twee dossiers met ieder zijn eigen bewaartermijn. Is de bewaartermijn van het document in het ene dossier afgelopen, dan wordt het document alleen nog bewaard ten behoeve van de archivering van het andere dossier.

Eén dossier kan ook documenten bevatten met verschillende bewaartermijnen, bijvoorbeeld het personeelsdossier waarin de gegevens met betrekking tot het dienstverband een andere bewaartermijn kennen dan de sollicitatiegegevens.

7 Beveiliging van persoonsgegevens

Wat zegt de AVG?

Iedere organisatie die persoonsgegevens verwerkt moet passende technische en organisatorische maatregelen nemen om een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen. Bij de bepaling welke maatregelen passend zijn, wordt rekening gehouden met de stand van de techniek, de uitvoeringskosten en de aard, omvang, context en doelen van de verwerking. Wat betreft de mogelijke risico's wordt gekeken naar de waarschijnlijkheid (kans) en ernst (impact) van de risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkene.

Artikel 5 lid 1 (f) en artikel 32 AVG

Een heel belangrijk aspect van de bescherming van persoonsgegevens is dat de persoonsgegevens adequaat zijn beveiligd. Hiervoor moeten zowel technische als organisatorische maatregelen worden getroffen.

Het autorisatiebeheer is een belangrijk element om onbevoegde kennisneming van (gevoelige) persoonsgegevens te voorkomen. Maar ook organisatorische maatregelen om de toegang tot een papieren dossier te reguleren is hierbij van belang.

Tenslotte communiceert Mentorschap Nederland heel veel met de buitenwereld. Met cliënten en met partners, met leveranciers en met medewerkers. Gelet op de aard van de werkzaamheden van Mentorschap Nederland gaat het hierbij veelal om communicatie van persoonsgegevens. Vanzelfsprekend moet dit op een veilige manier gebeuren.

7.1 Toegang tot persoonsgegevens en autorisatiebeheer

Wat zegt de AVG?

De toegang tot persoonsgegevens moet goed beveiligd zijn om te voorkomen dat onbevoegden kennis kunnen nemen van persoonsgegevens en om ervoor te zorgen dat alleen die medewerkers persoonsgegevens kunnen inzien voor wie dit ook noodzakelijk is om hun taken te kunnen uitvoeren.

Artikel 5 lid 1 (c) en (f), artikel 24 lid 1 en 2, artikel 32 lid 1 (b) AVG

Zoals in hoofdstuk 3 is toegelicht, leiden de beginselen van dataminimalisatie en proportionaliteit ertoe dat bij de verwerking van persoonsgegevens ook goed gekeken moet worden naar de kring van personen die toegang hebben tot de desbetreffende persoonsgegevens. Deze personen kunnen medewerkers van Mentorschap Nederland maar ook derden betreffen, zoals technisch beheerders van een leverancier. Daarbij geldt logischerwijs dat naarmate de persoonsgegevens gevoeliger van aard zijn striktere eisen gelden voor de toegang tot die gegevens.

Naast het vaststellen van de kring van personen die toegang tot bepaalde gegevens moet hebben, moet ook aandacht worden besteed aan de vraag op welke wijze die toegang wordt verleend. Voor bepaalde persoonsgegevens met een hoge vertrouwelijkheidsklasse kan het bijvoorbeeld aangewezen zijn om toegang van buitenaf via twee-factor authenticatie te realiseren.

Het merendeel van de verwerkingen van persoonsgegevens vindt bij Mentorschap Nederland binnen de applicatie voor het mentorschap dossier plaats. De functionele toegang tot die applicaties is georganiseerd via het proces ‘autorisatiebeheer’. Dit proces heeft tot doel de juiste toegangsrechten toe te kennen aan de juiste medewerkers en te bewaken dat deze toekenningen overeen komen met de actuele functies en arbeidsplaatsen. Niet alleen het toekennen van de autorisatie, maar ook het intrekken daarvan bij uitdiensttreding van een medewerker of overstap naar een andere functie is van belang om ervoor te zorgen dat niet meer mensen toegang hebben tot persoonsgegevens dan noodzakelijk is.

Autorisatiebeheer is dus een technische maatregel om gegevens tegen ongeoorloofde toegang te beschermen en daarmee het ongeoorloofd inzien van gegevens te voorkomen.

Niet alle verwerkingen vinden echter plaats in het mentorschap dossier die door autorisatiebeheer zijn afgeschermd. Denk bijvoorbeeld aan papieren dossiers die worden opgeslagen in een ruimte waar binnen het pand vrije toegang tot is. Of aan persoonsgegevens die aan het dossier worden onttrokken en op een andere locatie worden bewaard waar meer medewerkers of anderen toegang toe hebben. Voorbeelden hiervan zijn het bewaren van bestanden met persoonsgegevens op Drive. Deze gegevens worden aan het autorisatiebeheer onttrokken en daarmee blootgesteld aan het risico dat ze in strijd met de beginselen van doelbinding en proportionaliteit worden verwerkt. Bovendien zijn in deze gevallen ook andere beveiligingsmaatregelen die op applicatieniveau zijn geregeld niet langer van toepassing op deze gegevens.

Het is dan ook onwenselijk dat persoonsgegevens buiten de daarvoor bestemde applicaties – meestal op ongestructureerde wijze - worden verwerkt en opgeslagen.

7.2 Veilig communiceren van persoonsgegevens

Hiervoor is aangegeven dat het verstrekken, versturen, doorzenden, verspreiden en delen van persoonsgegevens aan de betrokkene of aan de bevoegde derde een verwerking is die aan de beginselen van de AVG moet voldoen. Dit betekent dat voorafgaand aan de vraag welk communicatiemiddel geschikt is om de gegevens te delen, altijd eerst moet worden vastgesteld dat de gegevens überhaupt met de ontvangende partij mogen worden gedeeld.

Wanneer dit is vastgesteld, moet een veilige manier worden gevonden om de persoonsgegevens te verstrekken. Hierbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen de interne communicatie waarbij persoonsgegevens binnen Mentorschap Nederland verstrekt en externe communicatie waarbij persoonsgegevens aan derden worden verstrekt.

Deze paragraaf gaat over de communicatie waarbij persoonsgegevens worden gedeeld/verstrekt.

7.2.1 Interne communicatie

De beste manier om persoonsgegevens met collega's te delen is door het gezamenlijk gebruik van systemen. Door middel van autorisatiebeheer is geregeld dat alleen die collega's toegang hebben tot de persoonsgegevens die deze nodig hebben voor de uitvoering van hun taken.

Maar lang niet in alle gevallen wordt er gezamenlijk gewerkt in systemen. In de praktijk wordt bijvoorbeeld aan coördinatoren per e-mail casuïstiek voorgelegd waarbij persoonsgegevens van de betreffende casus worden gedeeld om de vraag toe te lichten.

Het intern mailen tussen Mentorschap Nederland -collega's met mentorschap-Outlookaccounts is technisch gezien een veilige manier van communiceren en kan dus worden gebruikt om persoonsgegevens met een collega te delen die die gegevens nodig heeft voor de uitvoering van zijn of haar taken. Collega's kunnen dus onderling op een veilige manier communiceren via de interne e-mail.

Toch kleven er ook aan intern mailen een aantal risico's die zelfs kunnen leiden tot een datalek. Daarom moeten een aantal waarborgen in acht worden genomen.

Deze kanttekeningen bij het gebruik van e-mail pleiten voor terughoudendheid bij het delen van persoonsgegevens via email, zeker waar dat gevoelige persoonsgegevens of grote bestanden betreft.

7.2.2 Externe communicatie met derden

Mentorschap Nederland heeft veel contacten met externe partijen, zoals met cliënten, werkgevers, zorgverleners, rechtbanken, etc. Zeker wanneer met dergelijke partijen (gevoelige) persoonsgegevens worden gedeeld, is het van belang te verzekeren dat de communicatie op een veilige manier plaatsvindt.

Schriftelijk

Bij het e-mailen met derden spelen dezelfde risico's als hierboven bij intern mailen zijn benoemd. Daar komt echter bij dat op dit moment de gewone e-mail aan derden onvoldoende beveiligd is tegen aftappen en hacken, waardoor de geheimhoudingsplicht van Mentorschap Nederland zou kunnen worden geschonden.

In een aantal gevallen zijn veilige digitale communicatiekanalen beschikbaar, zoals de portalen van de rechtbank of zorgverleners. Waar mogelijk worden deze veilige communicatiekanalen gebruikt voor de communicatie over cliënten.

Als er geen veilige digitale communicatiekanalen beschikbaar zijn, wordt voor het verstrekken van persoonsgegevens gebruik gemaakt van de post.

Mondeling

Wanneer informatie over een cliënt of medewerker mondeling wordt gedeeld, bijvoorbeeld over de telefoon, is het van groot belang dat is verzekerd dat de juiste persoon die informatie ontvangt.

8 Transparantie en verantwoording

Een belangrijk uitgangspunt bij de zorgvuldige omgang met persoonsgegevens is dat organisaties die persoonsgegevens verwerken hierover transparant zijn richting de betrokkene, dat wil zeggen de persoon van wie persoonsgegevens worden verwerkt. Daarom vereist de AVG dat de betrokkene actief wordt geïnformeerd over de verwerking van zijn persoonsgegevens en over zijn rechten. Dit kan bijvoorbeeld door het verwijzen naar of verstrekken van een privacyverklaring.

Daarnaast vereist de AVG dat organisaties zelf kunnen aantonen dat ze aan de eisen van de AVG voldoen ('compliant zijn'). Van organisaties die in belangrijke mate persoonsgegevens verwerken – zoals Mentorschap Nederland - wordt vereist dat zij een passend privacybeleid hebben. Ook vereist de AVG dat organisaties inzicht hebben in de verwerkingen van persoonsgegevens die zij hebben. Dit inzicht moet worden aangetoond aan de hand van een register van verwerkingen dat moet worden opgesteld en moet worden bijgehouden. Verder kent de AVG een aantal andere bepalingen die organisaties helpen om naleving van de AVG aan te tonen. In dit verband kunnen worden genoemd: het (eventueel) aanstellen van een functionaris voor de gegevensbescherming, het uitvoeren van risicoanalyses en het melden van beveiligingsincidenten en datalekken.

8.1 Informatie over de verwerking aan betrokkene (privacyverklaring)

Wat zegt de AVG?

Degene die persoonsgegevens van een betrokkene verzamelt, moet de betrokkene hierover informeren. De informatie moet onder andere inzicht geven in het doel van de verwerking en de wijze waarop zijn persoonsgegevens worden verwerkt.

Artikel 12, 13 en 14 AVG

De AVG schrijft zeer gedetailleerd voor welke informatie aan een betrokkene moet worden verstrekt, wanneer een organisatie persoonsgegevens van hem of haar gaat verwerken. Het gaat zowel om de situatie dat de persoonsgegevens bij de betrokkene zelf worden verzameld (bijv. wanneer een cliënt in een gesprek informatie geeft) als om de situatie dat persoonsgegevens over de betrokkene bij een derde worden verzameld (bijv. gegevens die Mentorschap Nederland over een cliënt van familie of verzorging ontvangt).

De informatie die Mentorschap Nederland aan de betrokkene moet verstrekken voorafgaand aan het verzamelen van de persoonsgegevens is de volgende:

- het doel of de doelen van de verwerking;
- de rechtsgrond voor de verwerking;
- of de betrokkene verplicht is (op basis van de wet of een contract) persoonsgegevens te verstrekken en wat de gevolgen zijn als hij dit weigert;
- de bewaartermijn voor de gegevens of de criteria op grond waarvan de bewaartermijn wordt bepaald (dit zijn voor Mentorschap Nederland de bewaartermijnen zoals vastgesteld door de ALV);
- de rechten die betrokkene heeft (bijv. recht op inzage en correctie, klacht indienen bij de AP);
- de contactgegevens van Mentorschap Nederland.

Naast bovengenoemde informatie, moet Mentorschap Nederland in bepaalde gevallen de volgende aanvullende informatie aan de betrokkene verstrekken:

- indien de gegevens worden verstrekt aan een derde, een omschrijving van die derden;
- Indien de persoonsgegevens zijn verkregen van een derde (i.p.v. van de betrokkene zelf), de beschrijving van die derde.

Deze informatie hoeft slechts éénmaal te worden verstrekt aan de betrokkene. Dit moet gebeuren op het moment dat de persoonsgegevens voor het eerst worden verzameld. De informatie moet schriftelijk - op papier of digitaal - worden verstrekt of met gebruikmaking van andere middelen. Verder moet de informatie in een begrijpelijk, toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal worden gegeven.

Voor cliënten hebben de RSM een privacyverklaring gepubliceerd op de website van de verschillende regionale stichtingen Mentorschap.

De verplichting om een privacyverklaring te overleggen geldt echter niet alleen richting cliënten van Mentorschap Nederland, maar ook voor (nieuwe) medewerkers, vrijwilligers en andere relaties van Mentorschap Nederland van wie persoonsgegevens worden verwerkt.

8.2 Register van verwerkingen

Wat zegt de AVG?

Iedere organisatie die persoonsgegevens verwerkt moet een register van verwerkingen aanleggen en bijhouden. Dit register bevat belangrijke informatie over bijvoorbeeld het doel van de verwerking, de persoonsgegevens die worden verwerkt, aan wie persoonsgegevens worden verstrekt, bewaartermijnen en getroffen beveiligingsmaatregelen.

Artikel 30 AVG

Het register van verwerkingen is bedoeld voor organisaties om richting de toezichthouder (de Autoriteit Persoonsgegevens) te kunnen aantonen over welke verwerkingen van persoonsgegevens die organisatie beschikt.

Het register van verwerkingen van Mentorschap Nederland moet alle verwerkingen van persoonsgegevens bevatten. Dus naast de verwerkingen van persoonsgegevens van cliënten, moeten ook alle andere verwerkingen van persoonsgegevens, zoals bijvoorbeeld van medewerkers en vrijwilligers, daarin worden opgenomen.

Het register van verwerkingen wordt door de privacy officer bijgehouden.

9 Rechten van betrokkenen

Burgers vinden het steeds belangrijker om controle te kunnen uitoefenen op de verwerking van hun persoonsgegevens. Daarvoor is in de eerste plaats nodig dat zij goed geïnformeerd worden over die verwerking. Daarom verplicht de AVG om personen actief te informeren over de verwerking van hun gegevens.

Daarnaast zijn de rechten van betrokkenen door de AVG verder uitgebreid om hun controlemogelijkheden te vergroten. Nog even voor de duidelijkheid: een 'betrokkene' is de persoon op wie de persoonsgegevens betrekking hebben. Voorbeelden van betrokkenen bij Mentorschap Nederland zijn de cliënten van de RSM, medewerkers en vrijwilligers van Mentorschap Nederland of contactpersonen van leveranciers.

De betrokkene heeft de volgende rechten.

- De betrokkene kan vragen of Mentorschap Nederland persoonsgegevens over hem of haar verwerkt en zo ja, om die gegevens in te zien.
- De betrokkene kan vragen om zijn gegevens te corrigeren als ze onjuist of onvolledig zijn.

- De betrokkene kan vragen om zijn persoonsgegevens te vernietigen. Alleen in bepaalde gevallen moet Mentorschap Nederland aan zo'n verzoek voldoen.
- De betrokkene kan in bepaalde gevallen vragen om de verwerking van zijn gegevens tijdelijk stil te leggen. Dit heet het recht op beperking van de verwerking.
- De betrokkene kan bezwaar maken tegen de verwerking.
- De betrokkene heeft recht op overdraagbaarheid van de persoonsgegevens naar een andere partij. Het recht van data-portabiliteit geldt alleen voor gegevens die op de grondslag 'toestemming' of 'uitvoering overeenkomst' worden verwerkt.

Reactietermijn

Binnen 5 dagen na ontvangst van het verzoek, verstuurt Mentorschap Nederland een ontvangstbevestiging aan de verzoeker. De verzoeken moeten in principe binnen een maand na ontvangst zijn beantwoord. Als het een complex verzoek is, kan die termijn met twee maanden worden verlengd.

Overleg met betrokkene

Indien een verzoek onduidelijk of complex is of indien een verzoek wordt gedaan tot correctie of verwijdering van gegevens waaraan Mentorschap Nederland niet kan voldoen, wordt zo mogelijk overlegd met de verzoeker. Zo kan beter de bedoeling achter het verzoek worden achterhaald, waardoor het verzoek bijvoorbeeld specifieker kan worden gemaakt, op andere wijze aan bezwaren van de betrokkene kan worden voldaan of kan worden uitgelegd waarom niet aan het verzoek kan worden voldaan.

Kosten

Voor de behandeling van verzoeken en de beantwoording daarvan worden aan de betrokkene géén kosten in rekening gebracht.

Informatie aan derden

Als Mentorschap Nederland voldoet aan een verzoek tot correctie, verwijdering of stillegging van de verwerking en het gaat om persoonsgegevens die aan een andere organisatie of instelling zijn verstrekt, dan moeten zij in principe die andere organisatie daarvan op de hoogte stellen. Belangrijke uitzondering op deze informatieplicht is wanneer het voldoen hieraan onmogelijk is of een onevenredige inspanning zou vergen.

9.1 Verzoek om inzage in persoonsgegevens

Wat zegt de AVG?

De betrokkene heeft het recht om antwoord te krijgen op de vraag of over hem of haar persoonsgegevens worden verwerkt en bij een bevestigend antwoord om inzage te krijgen in die persoonsgegevens. Wanneer de betrokkene daarom vraagt, ontvangt hij of zij een kopie van de gegevens. Daarbij moet wel rekening worden gehouden met de privacy van anderen die mogelijk kan worden geschonden als een kopie wordt verstrekt.

Artikel 15 en 16 AVG

Allereerst moet antwoord worden gegeven op de vraag of persoonsgegevens van hem of haar worden verwerkt. Vervolgens moet Mentorschap Nederland de betrokkene de mogelijkheid bieden om zijn of haar gegevens in te zien en - indien de betrokkene daarom verzoekt - een kopie daarvan te geven.

Naast het feit dat de betrokkene de mogelijkheid moet worden gegeven om zijn of haar persoonsgegevens in te zien, moet Mentorschap Nederland ook in staat zijn desgevraagd de volgende informatie daarbij te verstrekken:

- de doeleinden voor de verwerking,
- de categorieën van persoonsgegevens die worden verwerkt,
- de bewaartermijn die voor de desbetreffende persoonsgegevens geldt,
- de rechten die de betrokkene heeft (correctie, verwijdering, stilleggen, bezwaar maken, klacht indienen bij AP).

In bepaalde gevallen moet ook nog aanvullende informatie worden verstrekt. Dit is het geval:

- indien de persoonsgegevens zijn of worden verstrekt aan andere organisaties of instellingen, de namen van deze organisaties of de categorieën van organisaties,
- indien de persoonsgegevens afkomstig van een andere organisatie of instelling zijn, van welke organisatie of instelling die persoonsgegevens afkomstig zijn (de bron),

9.2 Verzoek om correctie van persoonsgegevens

Wat zegt de AVG?

Een betrokkene heeft het recht om te verzoeken om onjuiste of onvolledige gegevens over hem of haar te laten corrigeren of aanvullen.

Artikel 16 AVG

Indien de betrokkene van oordeel is dat de persoonsgegevens feitelijk onjuist zijn, heeft hij het recht om deze te laten corrigeren. Bij onvolledigheid kan hij verzoeken de persoonsgegevens aan te vullen, bijvoorbeeld door middel van het opnemen van een verklaring.

9.3 Verzoek om verwijdering van persoonsgegevens

Wat zegt de AVG?

Een betrokkene heeft het recht om te verzoeken gegevens over hem of haar uit de systemen te laten verwijderen. Alleen in bepaalde gevallen is een organisatie verplicht aan dit verzoek te voldoen, bijvoorbeeld indien de verwerking niet rechtmatig is omdat de bewaartermijn is verstreken.

Artikel 17 AVG

Dit recht wordt ook wel het 'recht op vergetelheid' genoemd. Het gaat er kort gezegd om dat de betrokkene een verzoek kan doen om persoonsgegevens te vernietigen. Alleen in bepaalde gevallen is een organisatie verplicht om aan zo'n verzoek te voldoen, namelijk als de verwerking niet of niet langer rechtmatig is. Ook Mentorschap Nederland kan onder omstandigheden verplicht zijn aan een verzoek tot het vernietigen van gegevens te voldoen.

Volgens de AVG moet aan een verzoek tot vernietiging worden voldaan als de gegevens niet langer nodig zijn dan voor de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt. Voor Mentorschap Nederland gelden de bewaartermijnen zoals vastgesteld in de ALV. Dit betekent dat Mentorschap Nederland in principe niet aan een verzoek tot vernietiging zullen kunnen voldoen zolang op grond van die bewaartermijnen de gegevens nog bewaard moeten worden. Dit betekent dat wanneer een verzoek om verwijdering betrekking heeft op persoonsgegevens die Mentorschap Nederland verwerkt en waarvan de bewaartermijn nog niet is verstreken, het verzoek tot vernietigen in principe wordt afgewezen. Wanneer echter de bewaartermijn wel is verstreken en de gegevens staan onverhoopt nog in de systemen van Mentorschap Nederland, dan zal wél aan het verzoek gehoor moeten worden gegeven en moeten de gegevens alsnog worden vernietigd.

Ook wanneer de bewaartermijn nog niet is verstreken, kunnen zich gevallen voordoen waarin Mentorschap Nederland toch aan een verzoek tot vernietiging moeten voldoen. Dit is aan de orde als Mentorschap Nederland de persoonsgegevens onrechtmatig verwerkt omdat er geen grondslag voor de verwerking bestaat of omdat niet aan een van de andere privacy beginselen van de AVG wordt voldaan. Een voorbeeld hiervan zou kunnen zijn dat over een cliënt veel meer gegevens zijn vastgelegd dan noodzakelijk is voor de uitvoering van het mentorschap. Omdat deze gevallen meestal een ingewikkelde (juridische) beoordeling vergen, worden dergelijke verzoeken gezamenlijk met de privacy officer behandeld.

In het uitzonderlijke geval dat persoonsgegevens zijn verwerkt op de grondslag van toestemming van de betrokkene, moet ook aan verzoek tot verwijdering van die gegevens worden voldaan, indien de betrokkene zijn toestemming intrekt en er geen andere rechtsgrond is voor het bewaren van die gegevens.

9.4 Verzoek om de verwerking tijdelijk stil te leggen ('beperking')

Wat zegt de AVG?

Een betrokkene heeft in bepaalde gevallen het recht om te verzoeken om 'beperking van de verwerking'. Hiermee wordt bedoeld dat verzocht wordt de verwerking tijdelijk stil te leggen. De persoonsgegevens mogen dan tijdelijk niet worden gebruikt, gewist, verstrekt of anderszins verwerkt.

Artikel 18 AVG

In bepaalde gevallen kan de betrokkene Mentorschap Nederland verzoeken om de verwerking van zijn gegevens tijdelijk stil te leggen. De verwerking wordt als het ware 'bevroren'. Een verzoek hierom kan worden gedaan in de volgende gevallen:

- De betrokkene heeft om correctie van persoonsgegevens verzocht en verzoekt, in afwachting van het onderzoek van Mentorschap Nederland m.b.t. de juistheid van die gegevens, om de verwerking te bevroren.
- De betrokkene heeft bezwaar gemaakt tegen de verwerking en verzoekt, in afwachting van het antwoord van Mentorschap Nederland daarop, de verwerking te bevroren.
- De betrokkene heeft de persoonsgegevens nodig voor een juridische procedure of verzet zich om andere redenen tegen het wissen van gegevens, terwijl Mentorschap Nederland de persoonsgegevens eigenlijk zou moeten wissen omdat er geen grondslag of noodzaak meer voor de verwerking is.

Verzoeken tot beperking van de verwerking worden – net als verzoeken tot vernietiging van persoonsgegevens – samen met de privacy officer behandeld.

9.5 Recht om bezwaar te maken tegen de verwerking

Wat zegt de AVG?

Indien een verwerking van persoonsgegevens als grondslag heeft dat deze:

- noodzakelijk is ter uitvoering van een wettelijke taak van algemeen belang, of
- noodzakelijk is ter behartiging van een gerechtvaardigd belang van de verwerkingsverantwoordelijke of een derde en de belangen van de betrokkene niet zwaarder wegen,

kan de betrokkene bezwaar maken tegen de verwerking van zijn of haar persoonsgegevens. Het gaat hierbij vooral om situaties waarin de persoonsgegevens worden gebruikt voor profilering en geautomatiseerde besluitvorming. De organisatie die de persoonsgegevens verwerkt mag hiermee alleen doorgaan, indien deze 'dwingende gerechtvaardigde gronden' heeft voor de verwerking die zwaarder wegen dan de belangen van de betrokkene of indien deze de persoonsgegevens nodig heeft in een juridische procedure.

Artikel 21 AVG

Hoewel deze mogelijkheid vooral in het leven is geroepen voor burgers om bezwaar te kunnen maken tegen direct marketing waarbij al dan niet gebruik wordt gemaakt van cliëntprofielen en bedrijven te dwingen daarmee te stoppen, heeft de bepaling ook gevolgen voor Mentorschap Nederland. Bijvoorbeeld omdat Mentorschap Nederland communiceert door middel van nieuwsbrieven met (externe) belanghebbenden.

Weliswaar zal een bezwaar tegen de verwerking van persoonsgegevens in de meeste gevallen moeten worden afgewezen op grond van het feit dat de verwerking van de persoonsgegevens noodzakelijk is om de wettelijke taken te kunnen uitvoeren, zal op een bezwaar wel gemotiveerd moeten worden beantwoord. Omdat dit een juridische aangelegenheid betreft worden dergelijke verzoeken in samenwerking met de privacy officer behandeld.

9.6 Uitzonderingen op de rechten van betrokkenen

Wat zegt de AVG?

De rechten van betrokkenen zoals omschreven in dit hoofdstuk zijn niet absoluut. In bepaalde omstandigheden kunnen andere belangen zwaarder wegen waardoor er een beperking geldt voor deze rechten.

Artikel 41 UAVG

In de UAVG zijn een aantal uitzonderingen genoemd op de rechten van betrokkenen zoals hierboven omschreven. Dit betekent dat in de in artikel 41 UAVG genoemde gevallen Mentorschap Nederland kan weigeren aan een verzoek te voldoen.

Omdat de beoordeling van verzoeken om vernietiging en beperking van de verwerking alsmede bezwaar tegen de verwerking een soms ingewikkelde afweging vergen, worden dergelijke verzoeken altijd in samenwerking met de privacy officer behandeld.

9.7 Samenvatting

- Verzoeken om inzage en correctie van persoonsgegevens worden door de RSM zelf afgehandeld.
- Omdat het van groot belang is dat voor de medewerkers van Mentorschap Nederland duidelijk is hoe zij moeten handelen als zij een verzoek tot inzage of correctie ontvangen, is hiervoor een protocol beschikbaar (bijlage).
- Aan de verzoeker wordt altijd binnen 5 dagen een ontvangstbevestiging gezonden.
- Gestreefd wordt dergelijke verzoeken binnen de voorgeschreven termijn van één maand af te handelen. Als dit niet mogelijk is, wordt de betrokkene tenminste binnen een maand na ontvangst van zijn verzoek in kennis gesteld van de behandeling daarvan en de termijn waarbinnen daaraan zal worden gehoor gegeven.

- Wanneer verzoeken onduidelijk of complex zijn of niet aan een verzoek kan worden voldaan, wordt met de betrokkene contact opgenomen om uitleg te vragen of te geven.
- Verzoeken tot verwijdering van persoonsgegevens, beperking van de verwerking of wanneer bezwaar wordt gemaakt tegen de verwerking, zijn vaak complex. Daarom wordt in dergelijke gevallen samengewerkt met de privacy officer.

10 Functionaris Gegevensbescherming (FG)

Wat zegt de AVG?

Op grond van de AVG zijn sommige instanties verplicht om een FG aan te wijzen die voor de organisatie ten minste de volgende taken vervult:

- het informeren en adviseren van leiding en medewerkers over hun verplichtingen onder de AVG,
- het toezien op de naleving van AVG,
- het adviseren en toezien op de uitvoering van DPIA's,
- centraal aanspreekpunt zijn voor de Autoriteit Persoonsgegevens en met deze samenwerken,
- formeel aanspreekpunt zijn voor betrokkenen.

De AVG schrijft voor dat de FG een onafhankelijke positie heeft en direct rapporteert aan het hoogst leidinggevende niveau. Die onafhankelijkheid betekent niet dat de FG geen aanvullende taken mag uitvoeren, maar wel dat deze niet mogen leiden tot een belangenconflict. De FG moet van voldoende middelen zijn voorzien om zijn taken goed te kunnen uitvoeren.

Artikelen 37 lid 1, 38 lid 2 en 3 en artikel 39 AVG

Mentorschap Nederland is niet verplicht de FG aan te stellen. De taken van de FG worden uitgevoerd door een privacy officer.

11 Bijlagen

11.1 Protocol datalekken

11.1.1 Registratie- en meldingsformulier

11.2 Protocol AVG verzoeken